

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Pedagogická fakulta

Katedra výtvarné výchovy

Studijní obor: Učitelství výtvarné výchovy pro SŠ a ZUŠ

Kontrasty

Contrasts

Diplomová práce

Bc. Roman Urubek

Vedoucí práce: Doc. Mgr. Vladimír Havlík

Olomouc 2014

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracoval samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů. Beru na vědomí, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorského zákona.

V Olomouci dne 20. 6. 2014

.....

Bc. Roman Urubek

Poděkování

Děkuji doc. Vladimíru Havlíkovi za cenné rady, připomínky a ochotu, s níž se ujal odborného vedení mé práce.

OBSAH

OBSAH	4
1. ÚVOD	5
2. KONTRASTY	6
3. BARVA	9
3.1. ČERVENÁ	12
3.2. ŽLUTÁ	13
3.3. ZELENÁ	15
3.4. MODRÁ	16
3.5. BÍLÁ.....	17
4. BAREVNÉ KONTRASTY	19
5. INSPIRACE	20
6. TVAR	23
7. POHYB	24
8. SUBKULTURY	25
9. GRAFFITI	26
9.1. PRAŽSKÉ GRAFFITI	29
9.2. VSETÍNSKÉ GRAFFITI.....	31
9.3. ULICE/GALERIE.....	45
10. PRAKTICKÁ ČÁST PRÁCE	51
10.1. MONOCHROMNÍ FIGURÁLNÍ VÝVOJ	54
10.2. POLYCHROMNÍ GEOMETRICKÝ VÝVOJ	57
10.3. VLASTNÍ ČÁST PRÁCE	61
11. PEDAGOGICKÁ ČÁST	69
12. ZÁVĚR	73
13. VYBRANÉ VÝRAZY GRAFFITI SLAGU	75
14. ANOTACE	76
15. BIBLIOGRAFIE	78
15.1. ELEKTRONICKÉ ZDROJE.....	79

1. Úvod

Ve své závěrečné diplomové práci se zabývám tématem kontrastů, konkrétně kontrastů barevných. Jedná se o obsáhlé téma, proto jsem se na něj nemohl zaměřit v celé jeho šíři. Mohl jsem se však zaměřit na oblast vlastní tvorby. Zkoumal jsem své koncepční i formální zpracování díla a mým záměrem bylo prozkoumat téma více do hloubky. Ve své práci zohledňuji hledisko výtvarně-historické v kontextu se současným děním a hlavně se sebou samým i mou tvorbou. Jde o to najít kořeny svého lineárního zpracovávání, například častého monochromního pojetí díla. Ve své práci řeším také po desetiletí všemi umělci diskutované téma figurativního zobrazení v kontrastu se zobrazením abstraktně geometrizovaného.

Podnázvem této práce může být Barevné kontrasty v subkultuře graffiti na Valašsku. Nezabývám se totiž jen moderním uměním, barvou, teoriemi vybraných umělců, ale i graffiti v mém regionu.

Ústředním tématem této diplomové práce je také přiblížit aktéry graffiti scény v mém okolí, tuto subkulturu, ve které jsem se pohyboval a již nadále sleduji. Dále zmiňuji osobnosti výtvarné scény, kterými jsem se okrajově inspiroval, jsou to zejména vybraní představitelé moderny a geometrické abstrakce.

Piet Mondrian tvrdí, že umění je v podstatě všude a vždy totožné, avšak v jeho četných a různých výrazech se projevují dvě základní dispozice, které navzájem stojí v diametrálním protikladu.¹ Proto se ve své tvorbě zaměřuji na základní dispozice, hledám protiklady a důvody svého zobrazování. Věřím v tvrzení, že „každé umělecké dílo je dítětem své doby a často je také matkou našich pocitů.”²

---

¹MONDRIAN, P. *Lidem budoucnosti*. Praha: Triáda, 2002. s. 107.

²KANDINSKY, W. *O duchovnosti v umění*. Praha: Triáda, 1998. s. 11.

2. Kontrasty

Čím začít v tomto velmi širokém tématu? Kontrastovat může například malé s velkým, ošklivé s krásným, hladké s drsným, staré s mladým, nebo, jako je tomu ve všech příbězích po staletí, dobro se zlem. Všichni jistě máme oblíbený filmový či literární příběh, (v mém případě jsou to např. Hvězdné války), či jiné žánry, kde se projevuje konfrontace dobra se zlem. Toto téma se de facto vyskytuje také ve většině pohádek pro děti. Inspirovat se můžeme také čínskou filozofií známou jako jin – jang, usilující o vyváženost a rovnováhu.

Obrázek č. 1 ³

Pokud se mám věnovat tématu kontrastů v historickém kontextu, začal bych jistě někde na začátku dějin umění u prehistorické malby v jeskyni Altamira a Lascaux. Vlastně v každé historické etapě můžeme najít spoustu příkladů. Kdybych mohl pokračovat napříč historií dějin umění a taky s přicházejícími uměleckými etapami, jejich vzájemnou návaznost či konfrontaci. Jistě bych se dobral k mnoha kontrastům, ovšem zde se zaměřím na téma kontrast v mnohem užším měřítku, a to na kontrasty jako součást vizuálních prvků, známých jako prvky kompoziční nebo formální.

Mluvím-li o kontrastu jako kompozičním prvku vyjádření, musím zdůraznit alespoň základní aspekty. Řekl bych, že kontrasty fungují jako základní stavební

---

³ Dostupné na internetu: <http://imageproxy.jxs.cz/~nd05/jxs/cz~/058/110/83fddcc459_83972432_o2.jpg> [cit. 30. 3. 2014]

principy, jimiž je možno utřídit součásti obrazu. Toto vzájemné postavení dvou nebo více rozdílných kvantit a kvalit vytváří různé druhy kontrastů. Třeba máme kontrasty obsahové, emotivní, věcné, významové, a já zde zmíním kontrasty barevné, respektive světelné.

Z hlediska psychologie umění jsou kontrasty vyvolány rozdíly v kvalitě nebo kvantitě jevů. Existují například kontrasty velikosti, tvarů, světla a stínů barev. Jejich zhodnocení a působení je ovšem subjektivní. Kontrasty tvarů a velikostí vedou obvykle k jejich přehodnocení nebo podhodnocení. Malý člověk vedle vysokého se jeví ještě menší, než je ve skutečnosti.⁴ Následný (sukcesivní) kontrast se projevuje ve vzniku paobrazu. Jiří Kulka v *Psychologii umění* uvádí vznik kontrastů mezi počítkem a pačítkem (tj. paobrazem). Díváme-li se delší dobu na určitý světelný podnět, například na svítící žárovku, následuje po odvrácení očí počíteček tmavé skvrny, která je negativním obrazem světelného podnětu. Právě tento počíteček nazýváme pačítkem či paobrazem. Jsou to spíše vedlejší jevy, které vznikají dozníváním předcházejícího podráždění zrakového orgánu.

Kontrastovat spolu mohou barevné tóny, světlost a sytost barvy. Nejvíce spolu kontrastují barvy doplňkové.⁵ Doplňkové neboli komplementární barvy jsou dvě barvy stojící v kruhu přímo naproti sobě. To jsou opačné barvy, které mezi sebou tvoří napětí. Komplementární barvy se přitahují jako jižní a severní magnetický pól. Při správném použití mohou vytvořit jak rovnováhu, tak zajímavý kontrast, více níže v kapitole barvy.

KULKA, J. *Psychologie umění*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: Grada Publishing a.s., 2008.s. 119– 121.

⁵Tamtéž, s. 119–121

Obrázek č. 2 ⁶

Pokud jste někdy pozorovali vzdálené vrcholky hor, mohlo se vám zdát, že mají modré zabarvení. Když se pak díváme na velkoměsto z vyvýšeného místa, objevuje se zde kontrast mezi nedalekými stavbami a vzdálenými domy, které se jakoby slévají v masu s převažující šedou, fialovou či modrou tendencí. Daleké horské vrcholy ve skutečnosti nejsou modré (hovoříme nyní o vlastní barvě). To platí také o vzdálenějších budovách při panoramatickém pohledu na město. Hory mohou mít zelenou nebo světle až tmavě hnědou barvu. Podobně domy jsou se vši pravděpodobnosti bílé, červené hnědé apod. Za svůj barevný nádech vděčí povětrnostním podmínkám a vzdálenosti pozorovatele. Podle intenzity a barvy světla se vám pak mohou jevit fialové modré či šedé.⁷

---

⁶Dostupné na internetu:

<http://4.bp.blogspot.com/cmabPZjTLk/TbBRhB_YaFI/AAAAAAAAAEw/6bqfdHBFaoQ/s1600/ColorWheel1.jpg> [cit. 25. 3. 2014]

⁷ PARRAMÓN, J. M. *Teorie barev*. Praha: Nakladatelství Jana Vašuta, 1998.

Do konfrontace a kontrastních rovin se může dostat i výraz. Ten závisí na umělcově náladě a též na jeho individuálním typu. Když se umělec vymezí neohebností a vtíravostí odstínů, jeho podání se stává výrazovým extrémem, kdežto ohebnost (méně vtíravá) odstínů a lomených tonů je druhým extrémem. Vidíme jednak neústupnost rázného rozvržení, jednak půvabnou ohebnost. První výraz je velitelský, protože je plný síly, druhý je otrocký a vyhýbavý jako slabí lidé.⁸ Ve své tvorbě se pohybují spíše v rovině prvního extrému, ačkoli si myslím, že barevná vyváženost se nachází někde uprostřed mezi oběma zmíněnými extrémy.

3. Barva

„Obecně lze říci, že barva je prostředkem bezprostředně působícím na duši. Barva je klávesou, oko je kladivem. Duše je piánem s velkým množstvím strun. Umělec je rukou, jež stisknutím té či oné klávesy uvede duši do stavu podmíněné vibrace. Z toho plyne, že harmonie barev je založena na principu účelově zaměřeného doteku lidské duše. Tuto zásadu nazvěme principem vnitřní nutnosti“⁹

V dějinách evropského malířství byla barva v obraze brána jako doplněk ke kresbě, která byla pokládána za hlavní složku obrazu. Ve středověkém malířství byla barva nositelkou barevného světla zobrazující význam církevní symboliky. Později Florentská renesance kladla důraz na zobrazení skutečnosti, perspektivní iluzi hloubky a objemu. Hodnocená kresba a barva zde oživovala celkový dojem kresby. První slavnou malířskou školou, jež si barvu cenila právě pro její výrazové prostředky, byla škola benátská. Benátská renesance využívala vlastnosti barvy, jako jsou nálada a citová složka.¹⁰

---

⁸KUPKA, F. *Tvoření v umění výtvarném*. Praha: S.V.U. Mánes, 1923. s. 135

⁹KANDINSKY, W. *O duchovnosti v umění*. Praha: Triáda, 1998. s. 49

¹⁰BROŽEK, J. *Obrazy a barva*. Ústí nad Labem: Pedagogická fakulta UJEP, 1993. s. 7

Dále koncem 17. století se na pařížské akademii vedly spory o to, zda je v obraze primární kresba nebo barva. Tzv. „poussinovci“ zastávali klasicistní malbu Raffaelovu a Poussinovu s přesnou kresbou a barvou jako doplňkem. Naproti tomu stála mladší generace zastávající účinek barvy v díle koloristy Petra Pavla Rubense. Teoretici umění vidí počátek změny myšlení v baroku, kdy byla funkce barvy v obraze posílena.¹¹

Barva se stává kvalitou až tehdy, když má přesně stanovený tvar. Dva nevyhnutelně kontrastní pojmy tvar – barva vytváří plastickou jednotu, to znamená jednotu tvorby.¹² Barva v obraze nikdy nevystupuje sama, vždy najdeme nejméně dvě, které spolu vytváří vztah – kontrast.

Světelný kontrast se dá vyjádřit všemi barvami. Nejvíce efektivní však jsou černá a bílá, jimiž lze zprostředkovat odstíny šedé. Jeden celek je spojený s dvěma protichůdnými částmi temnoty a světla, které jsou neustále v pohybu.

„Ponořujeme se často dlouze v bělost a čern kreseb a rytin, ale jak by nám bylo, kdybychom měli žít jenom mezi dvěma krajnostmi – světlem a stínem- bez rozmanitosti odstínů“

Jde o barevnou polaritu, kde se střetává světelnost nejnižší oproti nejvyšší úrovni. Metodami výtvarných technik jsou např. černobílé grafické techniky, kresba, lavírování, grisaille a černobílá fotografie (lowkey nebo highkey), video atd. Jedná se o kontrast, který slouží jako hlavní výtvarný prostředek pro vyjádření plasticity a prostoru.¹³

Úplně nejjednodušší a zároveň základní rozdělení barev by pak bylo na základní (primární), které nemůžeme namíchat, těmi jsou žlutá, červená a modrá. Dále barvy sekundární, jež vznikají namícháním dvou primárních barev, tj. oranžová, zelená, fialová, a barvy terciální dosažené namícháním jedné primární a jedné sekundární barvy. Dále existují barvy analogické, jež leží na Oswaldově kruhu vedle sebe, a barvy

---

¹¹BROŽEK, J. *Obrazy a barva*. Ústí nad Labem: Pedagogická fakulta UJEP, 1993. s. 7

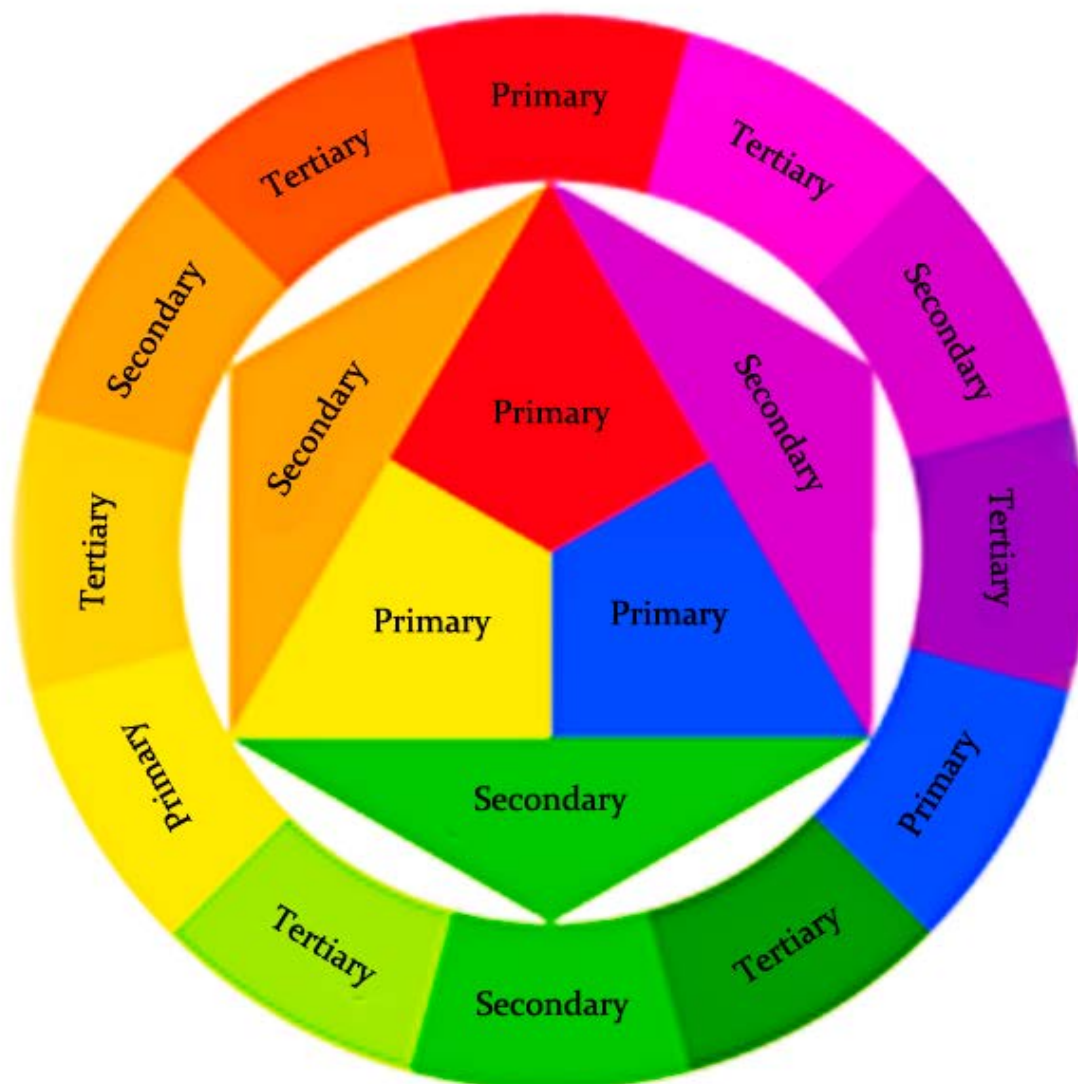
¹²CHATELET, A. – GROSLIERA, B. P. a kol. Larousse. *Světové dějiny umění*. Praha: Otovo nakladatelství, s.r.o., 2004. s. 551

¹³KUPKA, F. *Tvoření v umění výtvarném*. Praha: S.V.U. Mánes, 1923. s.81

komplementární (doplňkové), jež v kruhu leží proti sobě, např. červená: zelená, modrá: oranžová, žlutá: fialová. Nejlépe to lze uvidět na obrazové příloze níže.

V následujících podkapitolách ozřejmím několik barev, které jsou většinou užity v mé tvorbě, hlavně tedy v obrazech praktické části diplomové práce. Zmíním zde v podkapitolách stručnou symboliku a také to, jaké pocity, emoce, dojmy ve mně vybrané barvy vyvolávají. Okrajově uvedu užitkovou rovinu ve sklářství, barvení skla, jež se od střední školy stalo mou srdcovou záležitostí.

Následující obrázek č. 3 demonstruje barvy hlavní (Primary), vedlejší (Secondary) a třetířadé (Terciary).

Obrázek č. 3 ¹⁴

3.1. Červená

„Nekonečnou červeň si můžeme pouze myslet, v duchu si ji představovat. Při zvuku slova červeň se nám nevybaví nic, co by červenou vymezovalo. Určité meze jí musíme teprve vnútit, třeba násilím bude-li to nutné. Avšak na druhé straně je červená, kterou ve skutečnosti nevidíme, ale

¹⁴Dostupné na internetu: <http://patriotden.com/fotki/quizzes/primary_secondary_tertiary.png> [cit. 5. 6. 2014]

*jen si jí abstraktně představujeme, spojená s určitými přesnými i nepřesnými představami provázenými ryze vnitřním, fyzickým zněním.*¹⁵ Jak o červené teoretizuje malíř, Wassily Kandinský. Prakticky koloristické schopnosti španělského malíře Diega Velázqueze v portrétu papeže Innocenta X. dokázaly vystupňovat krvavý odstín červeného pozadí, do něhož je papež zasazen, a červeň, která vyvrcholí v barvě jeho roucha, vdechla tak tomuto obrazu nezapomenutelný a neúprosný charakter. „*Bez lichotek zachytil nedůvěřivý charakter papeže a jeho pronikavý pohled plný zlosti.*“¹⁶

Symboliku červené barvy jí propůjčují krev a oheň, je to barva životní síly. Jak dokazují archeologické nálezy z období mladého paleolitu, pravěký člověk si touto barvou maloval tělo. Mrtví byli obalováni červeným okrem nebo pohřbíváni s miskami krevele – červeň. Měla dodat sílu a život posmrtnému bytí, zároveň je však i barvou plodnosti a stala se symbolem lásky a vášně. Ve starém Egyptě červená symbolizovala zlo. V ikonografické symbolice se rozlišují odstíny jako jasná červeň, jež značí lásku, purpurově červená, která značí mučednictví. Červená nese četné významy, můžeme ji připsat symboliky prolévání krve a utrpení. Nejen v Římě měla bojovou symboliku, ale i Indiáni, jak je známe z Vinnetua, si při vyhlášení válečného stavu pomazávali tváře rudou hlinkou.¹⁷ Pro zbarvení skla do červena, respektive rubínové červeně, se používají prvky zlata, proto se také tomuto odstínu skla říká zlatý rubín. Je to složitý chemicko-technologický proces. Pro mne, kromě fascinace zlatým rubínem, má barva stimulující význam, působící dojmem erotiky a sexuality obecně. Červená barva, stejně jako ostatní barvy zde v diplomové práci zmíněné, je v mé tvorbě dosti užívána.

3.2. Žlutá

Žlutá je nejjasnější teplá barva. Vzbuzuje významy jako slunce či sluneční zář, jež činí lidskému zraku světlo, možná proto ji mnozí vnímají jako barvu inteligence, moudrosti a vědění. Zlatá žluť

---

¹⁵KANDINSKY, W. *O duchovnosti v umění*. Praha: Triáda, 1998. s. 55/56

¹⁶ Dostupné na internetu: : <<http://ografologii.blogspot.cz/2008/12/symbolika-barev-v-umeni.html>> [cit. 29. 3. 2014]

¹⁷ PLESKOTOVÁ, P. *Svět barev*. Praha: Albatros, 1987. s. 55

ve všech pohádkách a legendách patří bohům, jako například řeckým bohům, kteří sídlí na hoře Olymp ve zlatých oblacích, či v ikonografické symbolice zdobí světce zlatý nimbus. Východní kultury ji považovaly za barvu moci, dodnes se objevuje jako barva buddhistického náboženství, vidět ji můžeme například u rouch tibetských lámaistických mnichů.

Tato barva v kombinaci s červenou představuje čínské císařské znaky, které v dnešní době přežily coby atributy moci v podobě čínské státní vlajky. Staroegyptská civilizace zase spojovala tuto barvu se smrtí. Důvodem byla pravděpodobně naděje v radostný posmrtný život.¹⁸

Žlutá na mne také působí silným dojmem jižních zemí, které jsem si velmi oblíbil, také ve mně evokuje nástup letních dnů, sklizní, přicházející podzim plný zrajících plodů a žloutnoucího padajícího listí. Stejně jako červená má dva kontrastní protipóly. Na straně jedné slunce, plnost života, hojnost a na straně druhé ji můžeme vnímat jako symboliku stárnutí, úpadku a blížící se smrti. Tvoří protiklad i v křesťanství, kde symbolizuje splnutí s bohem a zároveň je barvou kacířů, je jí zobrazen Jidáš, který zradil Ježíše. V symbolice světské značí nevěru, ale zároveň i manželskou lásku.¹⁹ Kontrastů a protichůdných významů by se jistě našla celá řada. Pro mne je to barva osvobozující, bezprostřední a povzbudivá, dobře se mi klade do konfrontace i souladu s jinými barvami.

---

¹⁸ KENNER, T. A. *Symboły a jejich skrytý význam*. Praha : Metafora, 2007. s. 121

¹⁹ PLESKOTOVÁ, P. *Svět barev*. Praha: Albatros, 1987. s. 56

Obrázek č. 4: Vincent Van Gogh, ze série slunečnice, olej na plátně, 1885²⁰

3.3. Zelená

Jelikož rostliny obsahují chlorofyl, spojujeme si zelenou barvu s přírodou, růstem, jarem a s každoročním obnovením přírody. V němčině i angličtině je slovo zelená („grün“/„green“) odvozeno ze starého slovesa „ghro“, což znamená „růst“ anebo „rozkvétat“. Ve slovanských jazycích vyjadřuje zelený, zel-ina (jako byl-ina) travu a rostlinstvo všude hojně rostoucí a bující. Takže na základě takové životní zkušenosti symbolizuje zelená barva jak růst, vývoj, tak i naději.²¹

Obecně řečeno je tato barva brána jako symbol přírody, svěžesti, jara, mládí a dovolím si tvrdit, že tuto barvu sdílela všechna náboženství a kultury. Symbolizuje příchod

²⁰ Vyhledáno 20. 6. 2014

http://img.ceskatelevize.cz/program/porady/10130691014/foto09/207382537970010_left.jpg

²¹ <http://ografologii.blogspot.cz/2008/12/symbolika-barev-v-umeni.html> Vyhledáno 29.3.2014

zeleného jara jakožto zažehnání smrti a obnovu nového života. Kontrastovat ji mohou ale i symboly duchů a démonů, námi známá postava vodníka, sbírajícího lidské duše pod hladinou rybníka, nebo mimozemšťané označovaní jako zelení mužičci. Na mne působí dojmem krajiny a otevřeného prostoru. Ve výtvarném projevu mě více nutí se odevzdat volnosti. Velmi mně fascinují její kombinace s odstíny hnědé v kontextu se zmiňovanou otevřenou krajinou a zemským dojmem.

3.4. Modrá.

Modrá je barva vody a vzduchu, nekonečného průzračného nebe. Také bývá připisována bohům, např. Ámonovi v Egyptě, což symbolizuje jeho kosmický původ, i dál bohům indickým v Řecku Afrodíté (Venuši), bohyni lásky, nebo gotická panna Marie halící se do modrého pláště. V renesančních obrazech značí modré pozadí nekonečnost božského vesmíru, ale také v obrazech můžeme nalézt modrý měsíční svit, jež vládne tajuplným bytostem, jako jsou horští a vodní duchové, bludičky a jejich vábení za modrým světlem. I v oblasti pigmentů modré barvy najdeme v minulosti nesmírně drahé pigmenty, jakým je například ultramarín. Vyráběl se z tmavomodrého a netransparentního polodrahokamu „lapis lazuli“, který pocházel z orientu, odtud pramení i jeho název "ultra-marin". Ve sklářství se pro zbarvení skla domodra používá kobalt. Důležitou roli hraje modrá barva i v dílech Marca Chagalla a Juana Miróa. Nelze opomenout, že se symbolikou modré barvy pracovali Vasilij Kandinský a Franz Marca, kteří roku 1912 vydali slavný almanach nazvaný *Der blaue Reiter* (Modrý jezdec).²² Pro mne značí modrá barva klid a chlad, inspiraci, nebesky modrá důvěru či mořskou hladinu potkávající se v obzoru s krajinou nebeskou a z toho vyplývající pocit vnitřního klidu.

---

²² Dostupné na internetu: <<http://ografologii.blogspot.cz/2008/12/symbolika-barev-v-umeni.html>> [cit. 29. 3. 2014]

3.5. Bílá

Bílá barva ve mně symbolizuje čistotu, nevinnost, dny svátku, začátek něčeho nového, potenciál a nové možnosti, nepopsanou zeď, či nepomalované plátno. V křesťanství je tomu dosti podobně, zde bílá symbolizuje čistotu tělesnou i duševní. Tato shoda se nachází jistě v tom, že naše západní kultura určuje hodnoty, které této barvě přisuzujeme dodnes. Je to barva andělů, bílého dne a světla. Můžu ji však konfrontovat s některými východními kulturami, kde tomu tak není, a jistě to má co dočinění s kulturní filozofií, kde při pohřbu lidé s úmrtím soucítí v bílých šatech.

Bílé božské světlo bývá chápáno také jako cíl lidských duší, ke kterému se vydají lidé po posledním soudu, jsou-li přijati do ráje. Hieronymus Bosch ho namaloval ve svém nezapomenutelném obraze *Let do nebe*, mezi lety 1500-1504, kde do tmy posledního soudu vsadil tunel, na jehož konci září světlo.²³

---

²³ Dostupné na internetu: <<http://ografologii.blogspot.cz/2008/12/symbolika-barev-v-umeni.html>> [cit. 29. 3. 2014]

Obrázek č. 5: Hieronymus Bosh, let do nebe, desková malba, 1500 - 1504²⁴

Pro mne je barvou velmi podstatnou a důležitou nejen jako protipól barvy černé. Je to taková barva nebarva, ale např. v graffiti projevu je dosti důležitá, a dovolím si tvrdit, že toto tvrzení nesdílím sám. Umocňuje působení barvy, se kterou je používána. Používá se jak kvůli plasticitě, na zvýraznění objemu, tak třeba jen na outline linku kolem vytvořeného graffiti. Nejlepším příkladem může být „boombing chrom“ s použitím černém barvy zakončený obtahem bílé linie, kolem dokončeného „piecu“.

---

²⁴ Dostupné na internetu: <<http://ografologii.blogspot.cz/2008/12/symbolika-barev-v-umeni.html>> [cit. 29. 3. 2014]

4. Barevné kontrasty

Nejen psychologové a vědci, ale také významní umělci se zabývali po dlouhá léta tímto tématem. Zde mi pomohl názor významného malíře Františka Kupky. „*Promítání každé světelné hodnoty setkává se se zvláštními pohyby víček, zornice, sítnice a přišedši k vrstvám kůry mozkové, je vnímáno fyziologickou pohotovostí, jež se různí podle individua. Při přesném hodnocení přítomných pocitů, jež v nás vzbuzují barvy, nezapomeňme překážky, jejíž příčinou jsou asociace, jež se vždy spěšně vynořují buď kradmo nebo zjevně, hrnouce se přívalem, když se děje hodnocení se zřetelem k dojmům předešlým. Takto jsa promítnut do mozkové oblasti zraku, ten neb onen charakter barvy nebo odstínu je vydán proměnám, jimž podléhá v orgánech přijímacích a je vydán zbarvení podle atmosféry asociací, s nimiž se setkává*“.²⁵

Komplementární barvy se v kontrastu nepozměňují, nýbrž vzájemně zvýrazňují svou sytost. Kontrast komplementárních barev způsobuje, že vedle sebe ležící doplňkové barvy navzájem utvrzují svou kvalitu. Ty se poté zesilují a mohou působit příliš tvrdě. Barvy zde však musí být přesně komplementární, aby nedošlo ke vzniku zcela jiných účinků.²⁶

Co jsou Komplementární barvy, je vysvětleno výše v kapitole barva.

Tento jev popsal J. W. Goethe a po něm i A. Schopenhauer jako tzv. jev kvantitativního kontrastu. Teplé barvy působí aktivně, zatímco barvy studené jsou pasivní. Aktivní barvy nejenže vystupují více dopředu, ale také plochy jimi vyplněné se zdají být větší. V tomto případě bychom mohli hovořit o kontrastu barevných ploch.²⁷

V obrazech vždy bude převažovat jedna intenzita na úkor jiné, dle názoru Františka Kupky, jedna síla bude přemáhat druhou stejně tak, jako lidský duch vnímá

---

²⁵ KUPKA, F. *Tvoření v umění výtvarném*. Praha: S.V.U. Mánes, 1923. s.82

²⁶ BROŽEK, J. *Obrazy a barva*. Ústí nad Labem: Pedagogická fakulta UJEP, 1993. s. 29

²⁷ KULKA, J. *Psychologie umění*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: Grada Publishing a.s., 2008. s. 119 - 121

zpěv a harmonii tím, že rozlišuje sílu od něhy. Poněvadž vnímáme světlo jen jako protiklad stínu, budeme vždy chtít, aby byla něha vedle drsnosti. Na umělci pak je, aby (je-li umělcem a básníkem harmonií) snoubil tyto věci navzájem. Neboť oslaví sílu tím, že postaví proti ní nesmělost.²⁸

Dáte-li šed' vedle bílé barvy, nezdá se tak bílou, však sytá čern' ji učiní svítivou. Japoncům se podařilo vytvořit bílou tvář měsíce, aniž by zbarvili celou plochu nebe šedomodrou barvou. A tento měsíc je vskutku dokonale bílý. Toho se jim podařilo dosáhnout tak, že jej obtáhli černým kruhem, jenž postupně přechází v šed' stále světlejší. Takto bílá barva, sousedící s černí, svítí, kdežto stýká-li se se světelnou šedí, je bez lesku. Je to jen optický účinek a pouze ve vjemu je rozdíl mezi těmito dvěma bělostmi.²⁹

Barva má mnoho přiřazených významů, kterými působí. „*Každý přece ví, že žlutá, oranžová a červená vyvolávají představy radosti a bohatství*“ (Delacroix).³⁰ Přesto vedle barvy dávám velkou váhu formě. „*Forma je vnějším projevem vnitřního obsahu, jejíž harmonie je založena na principu účelově zaměřeného doteku lidské duše.*“³¹

5. Inspirace

Kubisté, jak je známo, byli zaujati formou, já se snažím formě přizpůsobovat barvu. Bod, linie a plocha jsou základními prvky kompozice. V realizaci vlastní tvorby jsou mi forma a barva jednotlivě nutnými a v souhrnu dostačujícími principy díla, dílo se pokouším definovat pouze jimi. Obé ve vzájemně vyvážených vztazích (synergii) a současně s psychologickým přihlédnutím, co v nás tyto tvary, barvy a vztahy vyvolávají. Je to do jisté míry snaha o hledání alespoň z části vlastního výtvarného jazyka.

Avšak stvořit absolutní nemateriální formu jednoduše není možné. Umělec je totiž vždy více či méně zajatcem svého oka nebo své ruky, tedy instrumentů většinou méně

²⁸KUPKA, F. *Tvoření v umění výtvarném*. Praha: S.V.U. Mánes, 1923. s. 112

²⁹Tamtéž. s. 110

³⁰KANDINSKY, W. *O duchovnosti v umění*. Praha: Triáda, 1998. s. 55

³¹Tamtéž. s. 54

citlivých než je jeho vlastní představivost či vůle. Ty ho nad pouhým sněním po znázornění nakonec zachrání.³² V tom smyslu, že ve svém díle vidí, co v něm vidět chce.

Jiní diváci můžou pojmout jeho počín z různých pohledů. Já jsem ve vlastním díle omezen zejména technikou; formou, která vychází z dlouholeté zkušenosti s graffiti a street art. K tomu mi jako zdroje inspirace přibyly znalosti dalších výtvarných technik ze studií na Střední uměleckoprůmyslové škole sklářské ve Valašském Meziříčí, ze studia výtvarné tvorby na UPOL a také na UPV(Universidad Polytechnica de Valencia) na fakultě BellasArtes ve španělské Valencii. Získané vědomosti mi velmi usnadnily nabýt úvahy nad koncepční rovinou. Dostí mě mimo jiné zaujala moderna, v konfrontaci s postmoderní graffiti subkulturou. Tito činitelé vedli k tomu, že jsem se při vypracovávání své diplomové práce částečně ztotožnil nejen s mnohými velkými, ale také zatím neznámými uměleckými a teoretickými osobnostmi; osobnostmi, jež mě ovlivnily, přesto bych nerad mluvil přímo o napodobování.

Například umělecké teorie Kandinského, Mondriána a Maleviče se opíraly víceméně o jednu jedinou teorii, a to o abstraktní umění, které se stalo jedním z nejoriginálnějších směrů, jimiž se umění 20. století pokusilo navázat na přírodní vědy. Kupkovy názory navazují na určitou nauku převzatou od více myslitelů, kteří byli mimo ohnisko jeho zájmů. Jsou pro mne nejúplnějším shrnutím důvodů pro abstrakci z hledisek historických, biologických, fyzikálních nebo psychologických.

Jeho filozofie vznikala asimilací nejrůznějších poznatků a jejich syntézou, a proto je empiričtější a také asi původnější.³³ Kupka zdůrazňoval komplementárnost pojmů a principů, co do sebe zapadají, i základních forem poznání, vědy a umění, neboť je chápal jako součást jednoho celku. V tomto se s Kupkou ztotožňuji svými polemikami, otázkami, úvahami o mé vlastní tvorbě nejen v přírodovědných, psychologických, technických a jiných mimo mne zaměřených oborech, ale i mezi obyčejnými lidmi. On význam vědy či technologie ani nepodceňoval, ani nepřeceňoval. Výsledky moderních

---

³²KANDINSKY, W. *O duchovnosti v umění*. Praha: Triáda, 1998. s. 55

³³ANDĚL, F. – KOSINSKÁ, D. a kol. *František Kupka průkopník abstrakce a malíř kosmu*. Bonn: VG bild- kunst, 1997. s. 88

věd nestudoval se záměrem podřídít vědeckou formu uměleckým principům, nýbrž ve snaze obohatit její nástroje. Viděl společně rysy vědy a umění i jejich rozdíly, vnímal je jako dva způsoby poznání, které se mohou navzájem inspirovat a ovlivňovat.³⁴

Jsem inspirován, ale nesnažím se napodobovat. Líbilo se mi, co o napodobování říká Kandinskij: *„napodobování je pouhým opičením. Opice může napodobovat lidské počínání velmi dokonale. Může sedět, držet před očima knihu, listovat si v ní a tvářit se přitom přemýšlivě, ale její pohyby budou přesto postrádat jakýkoli smysl. Existuje ovšem ještě jiný druh vnější podobnosti uměleckých forem, který vychází ze zcela jiných předpokladů. Je to podobnost spočívající na vnitřním směřování veškerého morálního a duchovního klimatu k cíli, jehož už bylo v minulosti jednou dosaženo, ale později zase upadl v zapomnění. Z obdobného vnitřního ladění mohou tedy logicky vzejít formy, které za stejných podmínek již jednou existovaly.“*³⁵

Lze se ztotožnit s tímto tvrzením kupříkladu ve tvorbě graffiti, kde je pole působnosti do jisté míry omezeno, a to má za důsledek vznik mnoha podobných stylů vyjádření, dokonce i rukopisů. Když člověk dosáhne určitého stupně, málokdy se z něho vymaní a dále posune. Buď zůstane tam, kde je, nebo skončí s tvorbou.

Při konzultacích svého díla s různými výtvarníky a teoretiky jsem se od nich dozvěděl, že geometrická abstrakce je za svým vlastním zenitem a že už to vlastně nikoho nezajímá. Tentýž názor bych s nimi dříve sdílel o graffiti. Dovolím si oponovat oproti nové figuraci a postmoderně i současným tendencím, stejně jako oponovali němečtí tvůrci geometrické abstrakce v letech 1933 až 1945. Tehdy se v Německu prokázalo, že abstraktní umění může signalizovat i vzpouru, a to nejen proti nadvládě ustrnulé tradice v akademismu, proti vyprázdněným konvencím a normativním estetickým naukám, ale

---

³⁴ANDĚL, F. – KOSINSKÁ, D. a kol. *Franišek Kupka průkopník abstrakce a malíř kosmu*. Bonn: VG bild- kunst, 1997. s. 88

³⁵KANDINSKY, W. *O duchovnosti v umění*. Praha: Triáda, 1998. s. 11

také proti politickému poručníkování. Když válka skončila, vyšlo na světlo nepředmětné umění, jež bylo na výši okolního evropského vývoje.³⁶

6. Tvar

Tvar je konkrétní pojem, který se nedá zobecnit. Forma sama o sobě, tvar předmětu (reálného nebo nereálného) anebo ryze abstraktní vymezení určitého prostoru nebo plochy. Může existovat také sama o sobě. Barva však nikoli. Barvu bez vnějšího vymezení uplatnit nelze.³⁷

Vzniká nevyhnutelný vzájemný vztah mezi barvou a tvarem. Některé tvary hodnotu dané barvy zvýrazní, jiné ji naopak zase potlačí. Barvy ostré se však vždy uplatní lépe ve tvarech ostrých (v trojúhelníku například žlutá). Barvy inklinující k hloubce se zase prosadí ve spojení s tvary zaoblenými (např. modrá a kruh). Neznamena to nutně, že neodpovídající spojení barvy a tvaru musí znamenat disharmonii, naopak se může stát zdrojem nových výrazových možností, tedy také určitého druhu harmonie.³⁸ Pro mě je to tvarování myšlenky a její plošné vyjádření, například sklenice má nějaký tvar a svůj účel, navíc může být poloplná i poloprázdná stejně jako myšlenka a její tvarování. Také má svůj účel, jako kupříkladu druhu sklenic na pivo. U sklenic vysokých se pivo točí po skle a u sklenic širokých se pivo točí z velké výšky a postupně dotáčí. Tvar bychom mohli nazvat jen formou, která je dle mého názoru velmi důležitá. Většinou záleží na tom, jak bude fungovat, protože každý jedinec vnímá formu jiným způsobem, vždy záleží na tom, s jakým publikem pozorovatelů se můžeme setkat. Forma je velmi svazující, možná proto se s ní snažím pracovat v některých případech neřízeným přístupem.

Vyskytuje a projevuje se v urbanistickém světě, kde jí člověk přejímá a zároveň jí podléhá. Při vytváření výtvarného díla ve veřejném prostoru, jako tomu je v případě tvůrců zabývajících se graffiti, je znatelné to, že do tohoto urbanistického mraveniště,

---

³⁶ *Umění 20. století: malířství, sochařství a objekty, nová média, fotografie*. Praha: Slovart, 2004. s.234

³⁷ KANDINSKY, W. *O duchovnosti v umění*. Praha: Triáda, 1998. s. 55/56

³⁸ Tamtéž. s. 53/54

vkládají něco ze sebe a tím tuto formu rozšiřují. V graffiti je forma, především tvar, obecně velmi důležitým faktorem. V mém regionu se obzvláště na tyto prvky bere zřetel.

7. Pohyb

Zmínil jsem v úvodu, že se budu snažit vnést pohyb do díla. Vedlo mě to k bádání, jak pohyb v díle ztvárnit, nebo si ho pokusit vysvětlit. Odpověď na principiální otázku, co je to pohyb v díle, nachází Klee v paralýze mezi biblickým a uměleckým tvořením. V pozemské sféře je stav klidu jen hmotnou překážkou postavenou do cesty pohybu. Považovat toto pozemské ukotvení za normu by znamenalo podlehnout přeludu. Dějiny díla jsou hlavně genezí, lze stručně popsat jako tajemnou jiskru odjinud, která zažehla lidského ducha, uvedla do pohybu lidskou ruku a prostřednictvím tohoto pohybu vstoupila do hmoty, stala se dílem.³⁹

Dílo jako výsledek lidské činnosti (geneze) se vyznačuje jak pohybem tvorby, tak protipohybem vnímání.⁴⁰

Pokud však formy a hodnoty nejsou pevné a jednoznačné, ale naopak proměnlivé jako samotný pohyb nebo proud, pak se oko po tomto proudu spustí jako loďka anebo se lehkým vánkem či dramatickou bouří nechá volně unášet jako oblak.⁴¹

„Vysoký ostrý trojúhelník rozčleněný do nestejně velkých segmentů, z nichž se ten nejmenší a nejvyšší nachází nahoře – to neschematický obraz duchovního života. Čím níže sestupujeme, tím širší a vyšší jsou jednotlivé segmenty.

Celý trojúhelník se velmi pomalu a sotva postřehnutelně pohybuje směrem kupředu a vzhůru, a v místě, kde se „dnes“ nacházel jeho vrchol, se „zítra“ ocitne následující segment. To znamená, že co je dnes srozumitelné jen pro nejvyšší špičku a pro všechny zbývající segmenty trojúhelníku představuje jen nesrozumitelný blábol, se nazítrí

---

³⁹KLEE, P. *Pedagogický náčrtník*. Praha: Triáda, 2013. s..60

⁴⁰Tamtéž. s. 60

⁴¹Tamtéž. s. 60

stane smysluplným i citovým obsahem života následujícího segmentu.“⁴² Tato citace se mi stala velkou inspirací při koncipování jednoho z pláten.

8. Subkultury

Přesná definice pojmu subkultura zatím nebyla vytvořena. Pojem byl poprvé použit ve 40. letech 20. století v několika významech ve společenských vědách. Obvykle bývá vymezován pro označení dílčí kategorie uvnitř širší kultury. Stejně tak je používán i ve významu kontrakultura, tedy subkultura negující některé hodnoty dominantní kultury a vstupující s ní do konfliktu.⁴³

Obecně to je to společenství lidí, které je charakteristické určitými znaky (hodnotami, symboly, chováním, zvyky, vzhledem) uvnitř širšího kulturního rámce, do něhož patří. V mém případě je to subkultura graffiti. Podle mnohých zdrojů to jsou squateři, graffitáři, skejtáři, anarchističtí, skinheadi, technoři, neonacisti, hooligans, hippies, rastafariáni a satanisti. To jsou jen některé ze skupin převážně mladých lidí, kteří se svým životním stylem a hodnotami odlišují od ostatních „nezasvěcených, konformních a konzumních“ lidí – „normálů“. Obvykle jsou považováni za excentriky, nonkonformisty, bláznů bojujících proti všemu a všem, násilníky, extremisty a teroristy. Jedná se však především o příslušníky různých subkultur.

Knihu *Kmeny* tvrdí, že subkulturní svět u nás byl ve dvou porevolučních dekadách. Velmi silně byl utvářen již v období normalizace, mezi lety 1969 a 1989, kdy se měla společnost takzvaně vrátit do normálu.⁴⁴ Při pojmu subkultura se mi vždy vybaví hip-hop, graffiti, ale také český underground, který je v naší zemi velmi specifickým pojmem a učíme se o něm od základních škol.

---

⁴²Kandinsky, Wassily. *O duchovnosti v umění*. Praha : Triáda, Praha, 1998, s. 18

⁴³Dostupné na internetu:

<http://www.varianty.cz/cdrom/podkapitoly2/09_subkultury/IKV2_09_02_charakteristika_subkultur.pdf>

[cit. 23. 5. 2014]

⁴⁴WOLF, J. *Kmeny* 0. 1. vyd. Praha: Horizont, 1984. s. 16 - 17

Nejlépe český underground vystihl Ivan Jirous.

„Cílem undergroundu u nás je vytvoření druhé kultury. Kultury, která bude naprosto nezávislá na oficiálních komunikačních kanálech a společenském ocenění a hierarchii hodnot, jak jimi vládne establishment. Kultury, která nemůže mít za cíl destrukci establishmentu, protože by se mu tím sama vehnala do náruče.“⁴⁵

9. Graffiti

„Jsou chvíle, kdy lidský duch pocítuje potřebu výrazů a činů rázných, energických a rozhodných. Tato nutnost právě vnesla do výtvarného umění mužnost.“⁴⁶ František Kupka

Pojmem graffiti, pocházejícím z řeckého slova graphein (psát; graffiti je zároveň množným číslem italského slova graffito, škrábanec), byly původně označovány různé nápisy či malby vyškrabávané do zdi apod. Někteří autoři ke graffiti přiřazují i pravěké nástěnné malby, jiní za jeho předchůdce považují „turistické“ nápisy starověkého Egypta. Často je rovněž zmiňován antický Řím, v jehož dobách bylo psaní po zdech poprvé nazváno jako „graffiti“. Vše nasvědčuje tomu, že označování životního prostoru obrazy, značkami či podpisy je lidstvu vlastní od jeho počátku. Termín graffiti se v dnešní době běžně používá pro označení jakéhokoli užití spreje (nebo jinak aplikované barvy). Většinou se o graffiti hovoří v souvislosti se specifickými výtvary lidí, kteří se označují za writery či sprejery a tvoří značně heterogenní subkulturu.⁴⁷ Všechny výrazy graffiti slangu, které zde zazní, jsou uvedeny na konci na konci diplomové práce, ve slovníku pod názvem „vybrané výrazy graffiti slangu.“

---

⁴⁵WOLF, J. *Kmeny* 0. 1. vyd. Praha: Horizont, 1984. s. 8 – 9 .

⁴⁶KUPKA, F. *Tvoření v umění výtvarném*. Praha: S.V.U. Mánes, 1923. s.133

⁴⁷SMOLÍK, J. *Subkultury mládeže uvedení do problematiky*. Brno: MUNI, 2010. s. 191-193, cit. 191-192

Obrázek č. 6: Stillwell Avenue Train Station, fixy v soupravě, New York 1990s,
BLADE, sprej na soupravě, New York. 1990s⁴⁸

Graffiti je městský výtvarný fenomén, jehož vznik se traduje od 70. let 20. století v newyorském metru. Historie graffiti se započala přibližně v 60. až 70. letech minulého století v New Yorku. Jedni z prvních writerů byli například Taki 183, Eva, 62, Tracy 168. Jejich tagy se zrodily z přezdívky a čísla ulice, ve které žili a rozmístili je po celém městě a započali tak tradici v graffiti, která spočívala ve zvěčnění vlastního jména. Přerod od pouhých tagů psaných jedinci ke zrodu celého graffiti hnutí nastal během pouhých několika let. Už na konci 70. let a především v 80. letech se graffiti rozšířilo z Bronxu po celém městě a pak po celé zemi. Na začátku 80. let dorazil fenomén graffiti i na evropský kontinent. Graffiti se objevovalo spíše na zdech v okrajových částech měst, postupně se přesunulo ze zdí na vlaky, a to především do podzemní dráhy. Writeři většinou vlak „ozdobili“, když stál v depu, což bylo velmi nebezpečné a dokonce si to vyžádalo několik životů. V té době se vzhled graffiti zásadně proměňoval. Z prostých, povětšinou jednobarevných tagů se stávala těžko přehlédnutelná a velice barevná tvorba. Začaly se dokonce pořádat výstavy graffiti umění, a jedny z prvních výstav se konaly v Evropě, protože tam graffiti neměly onen hanlivý punc, který se jim dostával ve Spojených

---

⁴⁸ Dostupné na internetu: <<http://blog.stompandcrush.com/archives/tag/graffiti-2>> [cit. 24. 5. 2013]

státech. Evropa přijímala graffiti jako alternativní uměleckou činnost.⁴⁹ První výstavu graffiti hostovala v roce 1973 RazzorGallery v New Yorku. Později se graffiti dostávalo do galerijních prostorů čím dál více, např. v roce 1982 se odehrálo osm výstav Jeana-Michela Basquiata v New Yorku, Curychu, Rotterdamu, Los Angeles a Římě.

První graffiti writeři mluví o pocitu frustrace a všední fádnosti měst, který provázel počátek jejich tvorby. Jedná se o neoficiální, neinstitucionalizovanou a neorganizovanou subkulturu mladistvých reagující na městský anonymní životní styl. Projevy graffiti reprezentují stylizaci písma umístěnou ve veřejném prostoru anonymně a ilegálně. Inspirační podloží tvoří řada uměleckých směrů od 50. let 20. století a také projevy masové kultury, jako např. reklama. Graffiti jako lidová forma umění ustálilo svůj vnější projev do stabilní a normované podoby, kterou ohraničuje především ústřední téma – malba písma. Autentické graffiti nelze morálně ospravedlnit, z čehož ovšem nejde odvozovat to, že postrádá estetickou a uměleckou kvalitu. Graffiti je některými teoretiky postmoderní kultury a umění reflektováno. Bohužel však z jejich úvah vyplývá základní nepochopení problému, a proto s nimi nemůžeme pracovat jako s relevantní literaturou.⁵⁰

Jednatřicetiletý bývalý Montessori učitel Peter Ferrari, známý po celé Atlantě jako umělec PLF, kterého inspiruje proměnlivá povaha graffiti a od 15 let britský umělec Banksy. Graffiti v jeho současném stavu trvá už několik desítek let. To je podle něj pravděpodobně jeden z největších současných uměleckých a doposud trvajících trendů. Dále říká, že pop-art byl jeden z největších amerických trendů, ale trval pouhých 20 let, kdežto graffiti trvá i dnes.⁵¹

---

⁴⁹SCRUTON, R. *Průvodce inteligentního člověka po moderní kultuře*. 1. vyd. Praha: Academia, 2002. s. 147.

⁵⁰SCRUTON, R. *Průvodce inteligentního člověka po moderní kultuře*. 1. vyd. Praha: Academia, 2002.

s. 147.

⁵¹ Dostupné na internetu: <<http://commoncreativatlanta.com/?p=4175>> [cit. 5. 5. 2014]

Obrázek č. 7: Peter Ferrari, Atlanta, 2012⁵²

Relevantní literatura odborných autorů zabývající se o graffiti je z větší míry sestavena z citací samotných writerů. Marina Overstreet uspořádala nadstandardně kvalitní publikaci o české graffiti subkultuře – IN GRAFFITI WE TRUST – téměř výhradně z citací writerů. Kniha se mi však nelíbila kvůli své pragocentričnosti a zaměřením na výhradně pražskou scénu, vytýkám jí velmi málo informací ze scény moravské, která u začátku českého graffiti byla neméně důležitá.

9.1. Pražské graffiti

V této kapitole postihují jen základy a první jedince, kteří začali malovat v české metropoli, a několik dalších známějších jmen. Pro větší přehled o pražské subkultuře

---

⁵² Tamtéž. [cit. 5. 5. 2014]

graffiti vás mohu odkázat na literaturu. Toto téma je již několikrát podrobněji zpracováno, proto do opozice stavím následující kapitolu, jež podrobněji zpracovaná nebyla. O první textové stručné zpracování jsem se již pokoušel ve své bakalářské práci.⁵³

Při úplném začátku a zrodu graffiti v Praze stál mezi prvními RAKE, kterého polapil hip-hop a rap pronikající ze Západu po revoluci v pořadu Yo! na MTV. RAKE: „*Scházel jsem se U zoufalců, což byla nejdřív taková vybydlená díra, sklep, z kterého jsme budovali klub. Tam jsem při betonování podlahy a stloukání baru poznal BOOBA, který mi v časopise 100+1 ukázal první fotky graffiti od HEXE z NYC.*“ Kolem klubu se po mejdanech motal také SCUM, který dvojici zaujal tím, že maloval na jednu ze zdí. Tak vznikla první pražská crew CSB (Color Sifon Bombs), která si v počátcích své tvorby našla zálibu v popisování poštovních schránek po celé Praze.⁵⁴ Dalším významným představitelem, který stojí za zmínění, je POIS. Tento člověk je velmi významnou osobností pražského graffiti. Kariéru zahájil v klubech jako bezejmenný toy, ale záhy nasadil tak vysoké tempo, kterému nestačili ani ostřílení jedinci. Započal zde velmi kvalitní crew, jejíž produkce ovlivňovala další generace. Jmenovala se TCP crew (TheColorPosse), kde tvořil spolu se SCARFEM. TCP tvořila piecy 20x3 metrů, což bylo do té doby nevídaným zážitkem. Mezi českými pražskými průkopníky graffiti se již v letech 92 -93 stala TCP crew první generací writerů a hlavním průkopníkem českého graffiti.⁵⁵

Rap a graffiti znamenaly konec starých šedivých časů a staly se symbolem nové generace. Postupem času se přidávaly další a další nápisy na zdech od dalších lidí, kteří se v té době neznali, graffiti totiž v sobě mělo tajemství, adrenalin a touhu po objevování nových věcí, stalo se zálibou a zábavou.

---

⁵³ URUBEK, R. *Bakalářská práce na téma: Street art graffiti*. Olomouc: UPOL, 2011.

⁵⁴ OVERSTREET, M. *In graffiti we trust*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2006. s. 10

⁵⁵ OVERSTREET, Martina. *In graffiti we trust*. Vyd. 1. Praha: Mladá fronta, 2006, s. 22-25

Obrázek č. 8: TCPonewholecar od POIS & SCARF/TCP/, Praha – Kačerov, 1992⁵⁶

Mezi další důležité osobnosti pražské staré (oldschoolové) scény bych také dále uvedl MANIACA, který se v Praze pohyboval a aktivně maloval ZDG. Dále BC (BlungeClan), LELA s DANDOU a SIFONEM, kteří studovali uměleckou školu, a to také ovlivnilo jejich tvorbu. Nejvíce to bylo znatelné v roce 1993, kdy docházelo k mírným impulzům dělení scény. CSB crew tvořila pouliční syrové graffiti, TCP se snažila o podobu graffiti více zřetelnou a BC spolu s ZDG se projevovaly výtvarněji a usilovaly o umělečtější vyjádření ve veřejném prostoru. Další výrazné pražské osobnosti graffiti scény zmíním v kapitole umění/galerie, a to hlavně ty, kteří se od graffiti dostali k institucionalizovanému umění.

9.2. Vsetínské graffiti

Graffiti ve Vsetíně mělo podobnou vývojovou etapu jako v jiných městech. Specifické pro toto východní město na Valašsku jsou jeho četné plochy, kde se graffiti objevovalo, a

---

⁵⁶ OVERSTREET, Martina. *In graffiti we trust*. Praha: Mladá fronta, 2006, s. 35. ISBN 80-204-1325-1

specifikem hlavním je osm legálních ploch vyhrazených sprejerům. Obsahuje nadjezdy a podchody a na toto malé město je to spousta prostoru, pro tvůrce graffiti i ve srovnání s městy mnohem většími. Je nutno podotknout, že tyto plochy legalizoval tehdejší starosta města Jiří Čunek v roce 2004, po iniciativě několika lidí a vzájemné domluvě se sprejery. Dříve tyto plochy byly pravidelně pokrývány, ale sprejeři se dostávali do častých konfrontací a honiček se strážci zákona, což mohu potvrdit i z vlastní zkušenosti, když jsem byl u malování jedné z ploch, dnes legálních. Na přibližně tři malující a pět sledujících přijela čtyři auta plná policistů. Na tento silný zážitek nikdy nezapomenu. Honička přes vodní náhon, skrz ploty atd. Téměř všichni sprejeři (včetně mě) unikli, přesto byl v místních novinách otisknut nepravdivý článek o tom, jak policie zasáhla, všechny sprejery polapila, a tím s těmito škůdci veřejného majetku zatočila. Nicméně nejúčinnějším řešením byl krok města plochy legalizovat, tím se snížily výjezdy policie a zvýšila se tím prevence sociálně patologických jevů, čili ničení veřejného majetku ilegálním graffiti. Díky legálním plochám se též zvýšila celková úroveň vsetínského graffiti, neboť umělcům odpadl stres z neustálého sledování policie, když mohli pracovat v povoleném prostoru. Dvakrát do roka se na všech legálních plochách, mimo jiné alce kde se maluje graffiti, pořádají graffiti jamy, což je hromadné malování v jeden určitý den. Zastoupení je vždy široké, také sprejerů s jiných měst se zde sjede mnoho, například z Ostravy, Zlína, Olomouce, Valašského Meziříčí a mnohých dalších. Vlastně to funguje podobně jako v jiných městech, jak uvedla kniha o českých subkulturách Kmeny *„Graffiti je pro správu města problém, který buď populisticky zveličuje hlavně před volbami, nebo se jej snaží eliminovat zřizováním legálních ploch. Žádné výrazné nebezpečí ale tento fenomén ve skutečnosti nepřestavuje a jen zřídka je v našich podmínkách spojen s opravdovou kriminalitou.“*⁵⁷

---

⁵⁷ 518, V. Kmeny: *současné městské subkultury*. 1. vyd. Praha: Yinachi, 2011. ISBN 978-809-0473-539. s.

V následující části jsem se opíral o písemné prameny a literaturu jen minimálně, jelikož publikace jako *In graffiti we trust* nebo *Kmeny* a jim podobné jsou psány velmi subjektivně formou rozhovorů převážně s pražskou komunitou představitelů. Já sám nejsem z Prahy a její scéna mě zásadním způsobem neovlivňovala. Tuto část jsem opíral o vlastní rozhovory, a to na Moravě, respektive na místech, kterými jsem byl ovlivněn.

Zpovídal jsem mj. představitele graffiti, se kterými jsem osobně zažil část své vrcholné pouliční tvorby.

Rozhovor jsem uskutečnil s AGRES (SHER) crew UGH, FCK. Tento rozhovor probíhal v bytě zmiňovaného tvůrce, po jeho návratu z dvouletého pobytu v Manchesteru. Záznam tohoto rozhovoru vznikl dne 15. 3. 2014.

V UGH jsme byli skupina, která měla svůj koníček, tzv. vandalství, ale v naší společnosti jsme to brali spíše jako dobrodružství, které nás odlišovalo od ostatních. Nebylo obvyklé vyjít ven v noci a organizovaně produkovat pouliční umění.

Každý z nás měl nějakou myšlenku, nápad, jak se seberealizovat, každý měl originální pojetí a vlastní názor a náhled na dané téma. Tím pádem se určití lidé shromažďovali do určitých skupin podobných myšlenek či názorů na věc. Tyto skupiny se v graffiti tvorbě navzájem ovlivňovaly a konfrontovaly. Vyměňovaly si názory a časem své přesvědčení vyhrocovaly nebo ztrácely.

Ze začátku nikdo nebyl ovlivněn ničím, každý tvořil podle vlastní fantazie a postupně vznikal jakýsi ideál, podle kterého ostatní začali přizpůsobovat vlastní díla (tvorbu).

Malování lze považovat za rituál. Setkání lidí se stejnou zálibou. Magická atmosféra při nanášení barev, ke které patří libý a omamný zápach syntetických barev. Při malování se člověk většinou dostává do transu kreativity a není schopen komunikace s okolím. (AGRES UGH/FCK)

Dále jsem provedl rozhovor se členem subkultury graffiti na Valašsku, který v tomto oboru působí téměř patnáct let, a tak má s graffiti letitou zkušenost. Tento rozhovor probíhal ve vsetínské restauraci dne 19. 3. 2014.⁵⁸

Jak dlouho maluješ?

První setkání s graffiti u mě proběhlo v letech 1994 – 1996. Graffiti mě hodně zasáhlo v Praze, v letech 1994 – 1995, kde jsme pravidelně v létě jezdili za tetou. Vidět pěkně barevný Těšnov byl pro mě v té době silný zážitek. Hodně jsem si tehdy maloval charáče a postavičky na papír a najednou to vidíš na zdi. Prostě jsem to musel taky zkusit. Svou přezdívku Rem či Remer jsem ale rozjel až po roce 2001. S pauzami to držím doteď, ale už to není tak intenzivní jak před lety.

Vnímáš období, kdy se ve Vsetíně rozjížděla graffiti scéna?

Určitě, v roce 1996 jsem graffiti začal vídat i ve Vsetíně, ale sám se do té první vlny nepočítám. Aktivně jsem začal o pár roků později. Vzpomínám na svůj první jam právě v roce 2001 u skláren, kde to pro mě tak nějak oficiálně začalo. Díky lidem jako Rask, Neur, Ema, Nok a kluků z AFDTX, RT, K2, MŽ a KBS jsem to víc a víc začal sledovat a zajímat se. Taky díky časopisům jako Board, Pop live a občasně reportáže na Nově či v tisku mě to začalo hnát kupředu. Byl jsem v pubertě. Buď jsem jezdil na skejtu, sportoval, šprtal se do školy nebo prostě sjížděl graffiti. Vzpomínám i na kluky, co vždycky na vsetínském nádrhu seděli na lavičce a s příjezdem vlaku z Prahy nebo odjinud, které byly pomalované, črtali a skicovali ty svoje věci. Prostě byl to takový androš, do kterého jsem se časem dostal i já. Krásná bezstarostná doba.

---

⁵⁸ Rozhovor byl přímo přepisován do počítače, poté zpovídaný text přečetl, upravil nepřehlednosti a odsouhlasil zveřejnění.

Jak vidíš svou tvorbu během těch let?

Velmi jsem se změnil za ty roky, oproti jiným lidem jsem částečně zaplul trochu někam jinam. Jednu dobu jsem solil street art, samolepky, plakáty atd. Všichni jste řešili tvary, jména, vybarvení a sladění barev atd. Já co teď valím ty jakože “zubotlamové“ Remy jsou pro mě takovým spojením charakteru, věci i trowupu. Dopracoval jsem se k nim postupně. Je v tom jak jméno, tak i ta moje hravost a minulé spojení s charáčema a komiksem.

Řekni něco o tom tvém street artu...

Zásadní roli pro další moji tvorbu a kontakty sehrála stránka street artu na Fazoli, což byl web, na kterém se kolem roku 2002 – 2003 setkávali street artisti z celého Česka. Díky tomu jsem se seznámil s lidmi z Třebíče, Brna, Prahy, České Třebové atd. Začal jsem i hodně cestovat a s tím i lepit jinde než na Vsetíně. Během školy v Brně se mi podařilo navázat kontakt s lidmi jako Krillo, Shiba, 1331 a dalšími. Jednou mě pozvali na velkou výstavu street artu v Ostravě, v klubu Klid u Stodolní. To bylo kolem roku 2004. Pohltilo mě to totálně snad na dva, tři roky. Byla to doba, kdy street art jel na plné kule. Graffiti jsem vlastně odsunul do pozadí, ale měl jsem v něm své vlny, kdy jsem prostě radši maloval, než lepil a řezal z fólií samolepky. Z některých věcí, co jsem tehdy vytvořil, pořád nechápu. Vnitřně jsem některými věcmi ve street artu předběhl sám sebe, a to je úlet. Ve většině věcí kolem graffiti mám možná výhodu, že jsem nikdy nestudoval žádné umělecké základy, žádná ZUŠ atd. Dělal jsem to a dělám tak, jak to cítím.

Takže si vlastně zaměřený spíše na street art nebo graffiti?

No, jak v kterém období. Sledoval jsem a sleduji všechno. Teď spíš “dojízďím“ graffiti, ale dá se říct, že mě zajímá vše. I když to už tak nevypadá. Občas vezmu kolo a projedu si legály a ulici. Nálepky lepím už jen sporadicky, graff už jen občas.

A co vlastně v současnosti děláš?

Posledním velkým úsekem té mojí jakože “tvorby“ bylo a je kolážování. Věci na Fotologu a teď na blogspot.com mě zase natočily zase někde jinde.⁵⁹ Cítím v těch kolážových věcech větší spojitosti než na těch zdech. Dám tam svoje fotky + věc a doplním to nějakou kravinou. Bavím se tím. Už to nemá moc společného s graffiti, což je vlastně i dobře (smích).

Kde vidíš posun nebo pokles po těch letech?

Nějak se to vše obecně zkomercializovalo. Už to není zábava pro pár lidí. Když vidíš třeba některé Pražáky, kteří už z toho mají byznys, třeba Pasta, Point, Cey, Masker atd., spolupracují už s nadnárodními firmami, nechají si platit jak nějaké celebrity. Jako beru, že se tím baví a živí, ale pro mě už to není to pankáčství a revolta, ale už občas čistá komerce. Něco jiného je, když to vidíš v pubertě před lety, ale když ti je po třicítce jak mě, tak už to nemá to kouzlo, jak si to prožil sám bez toho pozlátka. Jestli chceš můj pohled na současný Vsetín a okolí, tak to radši moc nebudu komentovat. Někteří to, co začali před lety, jedou i teď a nesnaží se někde posunout. Jsou tu i dobří lidé, ale že bych padal z toho na prdel se říct nedá.

Jak to myslíš?

Posledních pět let se z toho něco vytrousilo. Na jamech tu už moc nejdu vidět. Člověk má jiné starosti a priority. Revolta a adrenalin vyprchá, nebo časem zjistíš, že už jsi z toho prostě vyrostl. Na jednu stranu celé té subkultuře hodně pomohl internet, který ho zároveň i trochu zabil. To samé můžeš třeba říct o free kultuře. Některé projekty nebo i jamy teď sponzorují firmy, které v tom vidí potenciál svého “dobrokonání“. Uvedu

---

⁵⁹ Dostupné na internetu: <<http://fotolog.com/jenda531>> [cit. 15. 6. 2014]

Dostupné na internetu: <<http://jenda531.blogspot.com>> [cit. 15. 6. 2014]

třeba knížku Kmeny od BiggBoss, který potichu sponzoroval Budvar. Cením to hodně, je to dneska sice úplně normální ten support mecenášství, ale pro mě do jisté míry trochu degradující pocit. Ale ať si každý na to udělá svůj názor.

Nelitoval jsi zkušeností s graffiti po těch letech?

Přes graffiti jsem se seznámil s hodně zajímavými lidmi. Určitě toho nelituji, byla to určitá etapa v mém životě, která mě přinesla vesměs dobré zkušenosti. Zatím mám čistý štít a bezproblémovou minulost. Připouštím pár seků a úletů, ale kdo je svatý, že? Graffiti mě naučilo i hodně cestovat, poznávat a být trochu “lidsky“ drzý. Tím myslím, že člověk, který na jamu drží hubu, namaluje a jede zpět domů, se nic nedozví a neseznámí se s dalšími zajímavými lidmi. Mně teď už moc nejde o to malování, ale pokec s lidma. Neřeším, že nahodím na zeď sračku, jsem spíš rád, že někde vypadnu a potkám kámoše, které vidím jen sporadicky právě na jamu.

Taky jsi rozjel web Larva.cz...

Jo, bylo to právě na tom mém začátku a taky boomu graffiti tady a hladu po informacích. Lidí to brali jinak než teď. Řešili se tam občas spory, nahazovali pozvánky na akce, reporty z ulice, stěn, jamů atd. Bavilo mě to celkem dost a do toho se ještě řešilo Vsetínské PODZEMÍ, což byl vlastně papírový katalog hlavně fotek z toho webu. Dnes už jsem na to trochu rezignoval, protože v dnešní době sociálních sítí to už pro mě vlastně nemá smysl. To samé časopis Vsetínské PODZEMÍ, přestal jsem se už tím bavit a po devátém čísle jsem to takřikajíc zabalil.

Dokázal bys najít nějaké kontrasty v současné graffiti tvorbě?

Někteří lidé mají takový svůj vzorník nebo to prostě střílí od oka. Když matleš na jamu to svoje a vedle tebe člověk valí to svoje, nikdy to nemůže být stejné, je to vždy styl vedle stylu a to se mi občas i líbí, ta různorodost. Každopádně ve většině měst najdeš

podobnosti s ostatními. Holt jde vidět, kdo je jak ovlivněn a podle čeho se inspiruje. Když si vezmeš třeba tu Prahu nebo Ostravu. Myslím, že v Praze nebylo tolik času na to to leštit, je to dané historicky a táhne se to delší dobu. Praha neměla ten klid a možnosti jak Ostrava. Vsetín zase hodně čerpal tak napůl z Prahy i Ostravy, ale to je na delší rozbor a mudrování.

Preferuješ v současné době ulici, nebo teď plátna v galeriích?

Těžko se na to odpovídá. No, je to asi trendy ty plátna, ale mě to moc nebralo a nebere, je to takové umělé. Každý ať si dělá, co chce, ale pro mě byla vždy ulice ta svobodná galerie. Jak v graffiti, tak i ve street artu.

Dělal jsi i hip hopové akce, co ti to přineslo?

Byl to spíš bonus k představení těch časáků Vsetínského PODZEMÍ. Teď se dělají párty a akce k videím, knihám, výstavám atd. Takže já to bral s předstihem asi tak nějak jak dnes. Každopádně to bylo super, když jsi slyšel začínající nebo končící kapely, kterým jsi na té akci dal prostor. S13, Heroin, Moonlightcrew, Wáclaf + Valoa, Snadná iniciativa, Safari, Dilema atd. Dobré byly i battle jak MCs, DJs nebo BBoys. Snažil jsem se tomu dát trochu formu, protože se i moc nelíbily akce, kde se furt na něco čekalo nebo hlavní kapela už hrála někdy po půlnoci, kdy už většina přítomných byla na kašu nebo na cestě dom.

Co si myslíš o budoucnosti toho všeho?

Tak nemám křišťálovou kouli. Hlavní je nefetovat a něco prostě dělat. Stejně ten systém tě hodí do toho vzorce, jako že rodina – práce – děti – hypotéka – starosti - stres, snad důchod a pak konec a prdět do hlíny.

Trochu negativní, ne?

... sere pes. Dělej si, co chceš, myslí si, co chceš, ale hlavně si žij na pohodu...

REM.

Obrázek č. 9: REM, Vsetín 2004 - 2008

Rovněž jsem provedl rozhovor s další zajímavou osobností, pro mne doposud nejstarším známým představitelem graffiti ve Vsetíně. Tento rozhovor proběhl po graffiti jamu ve Vsetíně dne 24. 5. 2014. Musel jsem se této události také aktivně zúčastnit, abych měl příležitost tento rozhovor uskutečnit, jelikož členové graffiti subkultury ve Vsetíně jsou rozseti po různých městech v ČR. Rozhovor byl nahráván na diktafon a poté přepisován a jemně upravován.

ČAJ, (CVAK, ARES, ADOR, JAWS, NOK)

UC, KBS, AFDTX Crew

Jestli se dá říci graffiti sprejovaným věcem jako nápisy Metalica a Nirvana, tak v podchodech ve Vsetíně jsem se této činnosti věnoval těsně po převratu, už v roce 89. Mé první barevné graffiti bylo pak v roce 91, psal jsem CVAK, ale byly tady ještě dva kluci, které jsem neznal. To bylo kolem roku 92 – 93 (psali Silver, Poker, Neo, Suck). V době, kdy jsme se poznali s FEAREM, jsme začali dělat UC (unitedcunts). V těchto dobách se dost měnily jména, protože kdyby tě chytili, přišli by ti jen to jméno, při kterém tě polapili, také se měnily jména na ilegální a „legální“ zdi, kde jsme si falšovali povolení na psacím stroji. V té době byly úplné začátky, to nebyly ještě ani dublakolory, jen to, co jsem někde ukradl v nějaké drogérii.

Dnes po nás to mají všichni jednodušší, chtěl bych vidět, jak by se kluci rozjeli s plným batohem barev za bílého dne na zdi. To nemluvím o dnešní dostupnosti barev a trysek, možnostem objednání si všeho, co potřebuješ atd.

Barvy jsem kradl všude, kde se dalo, také voňavky a experimentoval jsem s tryskami, jak na spreje pasují a jaké dělají linie. Po malování jsem si použitelné trysky nechával přes noc v misce s acetonem, aby se neucpaly barvou. To bylo na učilišti hned po totalitě, to byl převrat a 89, 90, 91, 92 jsem kradl, kradl a kradl, a to jakékoli barvy, to byla třeba barva na kůži, ale dělalo se.

První kupované trysky, na které jsem narazil, byly z Prahy. V letech 95 – 98 jsem žil v Praze, v těch letech jsem vozil do Vsetína časopisy, fixy, trysky, barvy, všechno možné dohromady. Už to bylo víc druhů barev, Dupli kolory, ty byly nejlevnější, ale luxusní odstíny pak Difi a Beltony. V Praze byly dva obchody, které prodávaly barvy, dva jediné obchody v celé Praze. Jeden byl Modrý samet a pak byl ještě jeden, ale já jsem to kupoval pod Nuselákem, přijela stará sanitka, plná krabic s barvami, já jsem skoupil, co jsem mohl, polovina výplaty šla do barev.

Když jsi byl v té Praze, tak sis jistě zamaloval i s pražskými představiteli graffiti?

Jo, to ano, znám se s Dionem, se Skarfem. Dion přijel zrovna z USA, Rake ještě psal v té době, Lie posléze, když byla NNK. Jak jsem viděl ty katalogy, New York měl zmalovaný, jenom jsem čuměl, všude Rake.

NNK jsou celkem slavná crew, co o nich víš?

NNK je jedno a to stejné, v Praze byly de facto dvě crew, akorát měnili jména a crew a vypadalo to, že jich tam je třeba sedm těch skupinek, ale byly jen dvě. NNK je novodobější věc, dřív to bylo TPC, TMC, to byly začátky a tam byl Skarf, Dion, Elvis, Sifón, Leila (sestra od Geislerové z WWW), s těmito lidmi se také znám. Dále Stormer, tam bylo více takových lidí. Třeba Kaláb (Splash , Cakes, Point), to už je všechno novodobější generace.

Já jsem běhal po Praze s foťákem a furt fotil, co bylo nového. Právě se vydávala kniha Graffiti we trust jako tak zvaná kniha českého graffiti, tak jsme ty fotky poslali pozdě, kluci na nás byly naštvaní, protože věřím, že mám některé věci lépe nafocené, než jsou vytištěné v této knize. Já, jakožto buran, jsem měl metry a metry filmových pásek.

Jednou jsem v Praze udělal throw up ADOR na sanitku, starou škodovku s plachtou. Chytil mě u toho nějaký típek a jen koukal a nic, nechápal, co to dělám. Dnes bych utíkal, co by nohy stačily. Za týden poté jsem dojel do Vsetína, tam jsem viděl v televizi nějaké demonstranty (hippies) a ta plachta byla v popředí záběru, tam ti policajti, demonstranti, a ta plachta jela. Hned jsem chytil pevnou linku a vytáčet jsem FEARA. Říkám, díváš se na zprávy, jede mi tam plachta, co jsem udělal v Praze, když jsem šel opilý na ubytovnu a takové byly naše velké radosti. Sem tam jsem zahlédl naše tagy ve zprávách, máme také věc ve filmu 3+1 s Donutilem. Je tam scéna, kde zabloudí nějaký páreček, kterému ukradnou fotoaparát, pak tam někde vystupují z vlaku, na kterém je AFDTX.

V knize Graffiti we trust nejsem, ale mám tam věnování, třeba na Vltavské, jak tam mají produkce atd.

Hodně jsme jezdili malovat směrem na Ostravu, Studénka, Frýdek-Místek. Díky tomu se znám ROPAEM s KINEM. Ve Vagónce ve Studénce jsme malovali se všemi, občas tam přijeli i Pražáci jako VHS, SHOK, RAYON a ti čuměli, když jsme s FEAREM dávali ostré tvary a pohoršovali se, že je to jejich pražský styl, také někteří Ostraváci si kvůli tomu stylu mysleli, že jsme z Prahy. My jsme přitom byli burani ze Vsetína, ale oni si prostě nemohli připustit, že to může dělat i někdo jiný.

V Praze taky v té době nebyl žádný legální prostor, legální bylo to, když sis vybral zeď a za bílého dne sis řekl, tohle zmaluju. Vytáhl jsem šedesát barev, začal jsem malovat, lidi chodili a nic, přijeli policajti a odjeli, tam si nemusel mít žádný papír o tom, že je to povoleno. Setkal jsem se tam s Němcem, Italem, Francouzem a ti tam teprve malovali, zahraniční tvůrci si zajeli do jiného státu na dovolenou si zamalovat.

Posun ve tvorbě vidím znatelný, a to v jistotě zmačknout tu trysku a něco hezkého namalovat, dříve jsem si nebyl jistý jako pak po letech, ale také ta představivost se prohlubuje. Obecně však vzato, každá doba dala něco, tak třeba jako když byla doba

hippies, měli zvonové kalhoty a ty jsi byl rád, když sis na ně mohl vydělat a byl jsi v té subkultuře. Teď je doba taková, že máš takové možnosti, můžeš to posunout úplně někam jinam, dál. Teď se s tím materiálem dá namalovat opravdu cokoli, dříve si člověk nebyl jistý, jestli s tím, co měl, namaluje, co si představil. Ano, byla velká představivost, ale neměl jsi to prostě v ruce.

Ve finále je graffiti pro mne jen další technika, kterou jsem si doplnil ke své tvorbě. Věnuji se malbě, kvaši, akvarelu, temperě, oleji, pastelů, také pracuji s tuží, airbrus.

Obrázek č. 10: ČAJ AFDTX crew, Vsetín 2007, DISKO, ČAJ AFDTX crew,
WYST AFDTX crew 2005

Aktuálně malují pořád starší generace, ale přibyla i mladá krev. Tvůrci, kteří malují sedm – osm let, po těchto graffiti nadšencích se už neobjevil nikdo. Rozhovor s nimi vznikl 17. 6. 2014 v baru, kde skicovali nové návrhy na graffiti. Jako příklad uvedu dva z nich, SBLE (PRSO,NOA), crew SFU,57.

Považuji se za outsidera graffiti scény, ale cením si vysoké úrovně vsetínského graffiti. V tomto regionu nacházím spousty osobitých writerů. Dále si cením, že zde graffiti má velkou tradici. Kontrasty nacházím v tom, že graffiti vidí každý podle sebe, preferuji svobodný projev, dělat si, co chceš, ne to, co se očekává. Velmi mě ovlivnil PIWO (WOK) s AFDTX crew, a toto téma tím můžeš uzavřít.

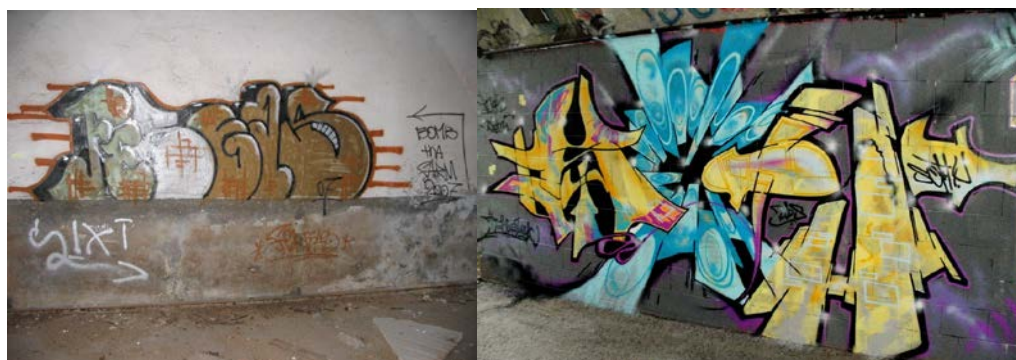
Obrázek č. 11: SBLO by SBLE, SFU crew Frýdek Mýstek, 2012, SBLE SFU crew Vsetín 2014

Dalším tvůrcem je SETH (FERGAS) crew SFU, WDS.

Vnímal jsem graffiti, už v roce 96 – 97, procházel jsem se zmrzlinou a když jsem viděl graffiti od RASK, BUCK, 2B, tak jsem se do toho ponořil a zmrzlina mi spadla na zem. Bylo mi tak 6 let, poté jsem se o graffiti nějak nezajímal, potom jsme to sledovali až s kamarádem na konci základní školy.

V prvním ročníku střední školy jsem potkal spolužáka, který měl blackbook plný skic. Začali jsme malovat v Luhačovicích na starém statku, po té i ulice. Jednou nás chytili a na ten popud vznikla první legální plocha v Luhačovicích, kde jsme malovali. Je to pro mě alternativa proti disku, drogám, zevlovaní. Graffiti pro mne nabízí ideální vyžití do městského prostředí a podporuje to kreativní myšlení. Poslední štít rozumu mezi mladými subkulturami, hodnoty a znalosti, které se utváří, jsou nezapomenutelné. Budoucnost vidím spíše negativně, nevidím zde nástup další generace, všichni poslouchají techno, dále chybí spolupráce na širší úrovni a v tom vidím možnost rozkolu vsetínského graffiti. Myslel jsem si že, čím déle člověk maluje, roste intelektuálně, ale nějak jsem se v tom zklamal. Kontrast vidím v tom, že větší města mají budoucnost,

kdežto tady to takto nevidím. Například ve Zlíně a jiných větších městech. Už celkově mizí spojení mladých s přírodou, skauti už nejsou a s graffiti scénou to vidím stejně. Navíc graffiti není organizovaná skupina lidí, tím skončí jistě dřív. Mne Vsetín fascinuje počtem legálních velkých ploch, ale lidé jsou tím už otupělí. Máme zde de facto veřejnou galerii ve městě, ale nikoho to už nezajímá, skončila i spolupráce s městem. V tomto vidím hlavní kontrast mezi ostatními městy. Nebudujeme si tu učence, a to je ta chyba, nesmí to tady umřít a já se o to budu snažit.

Obrázek č. 12: FERGAS by SETH SFU crew, Luhačovice 2007, SETH SFU crew, Vsetín 2012

V kontrastu stojí názor studentky Pedagogické fakulty UPOL v Olomouci. „Z obecného pohledu laika je v dnešní době stále ještě graffiti považováno za ničení veřejného prostranství za účelem (nepochopitelně) anonymního sebezviditelnění, které je možná pro členy komunity hodnotné, nicméně ničí veřejný majetek.“⁶⁰ Řekla Bc. Evička včelička DiS., z pohledu jejího otce, pracovníka českých drah. Stejně tak já považuji za hodnotnější sdělení svého „já“ malbu. Graffiti jsou pro mne nesrozumitelné čáranice na zed, které stojí zbytečné riskování a peníze nejen samotné tvůrce, ale především následně investované finance do jejich likvidace a uvedení do původního stavu.

---

⁶⁰ Rozhovor se studentkou UPOL 20.6. 2014 v restauraci

9.3. Ulice/Galerie

*Mnoho writerů se živí zakázkami a někteří s části dokonce i volnou tvorbou pro galerie. Otázka, zda je graffiti umění nebo ne, nebo jestli je to snad dokonce zločin, už na začátku druhé dekády tisíciletí zní poněkud anachronicky.*⁶¹

Česká graffiti scéna, jako každá jiná, má své ikony. Některé s nich se pohybují v současné umělecké tvorbě a v jeho odvětvích. Zmíním zde několik jmen, které se stávají současnými představiteli mladé vlny českého výtvarného života a reprezentovali českou republiku na Expo 2010 v Šanghaji, nebo na jiných mezinárodních výstavách. Jako prvního bych zde uvedl bývalého aktivního člena graffiti crew CMR, který je známý v kultuře graffiti pod jménem MASKER, vlastním jménem Jakub Matuška (1982). V CMR byl výraznou osobou v tagování. V rozhovoru pro magazín Bbarák byl legendárním SCARFEM označen za nejlepšího pražského tagera a také bývá vnímán jako jeden z nejlepších českých street artových umělců. Jeho přístup k tvorbě pojímal kresebný charakter, často nesl myšlenku nebo vtip. Tímto výrazným vyjádřením se lišil od ostatních tvůrců. Dosti významnou crew, která ovlivnila a ovlivňuje přístup současných writerů, se stala CAP crew (Crew Against People), které se MASKER stal členem v roce 2005. Zmiňované ovlivnění je znatelné například v Brně u tamní FAT crew, nebo v Olomouci tamních writerů WATT crew, HILTON, BŮH, CMBAL... Dle mého názoru je to pokus posunout graffiti někam dál a to tím způsobem, že se writeři vrací do dob začátků (oldschoolu). Do dob, kdy byla dostupnost materiálů nepříznivá. Jejich práce se může zdát jako nekvalitní, nesnaží se totiž o čisté provedení. Například svoje graffiti obtahují levou rukou. Tito writeři se nesnaží o líbivost projevu, ale o jeho výpovědní hodnotu. Pro mne, jako pro aktivního tvůrce graffiti na Valašsku, je tento přístup nevyhovující, může za to ovlivnění tamními tvůrci, přesto tento přístup nemohu úplně odsoudit.

---

⁶¹ 518, V. Kmeny: *současné městské subkultury*. 1. vyd. Praha: Yinachi, 2011. ISBN 978-809-0473-539. s.

Mimo graffiti a street artu se MASKER na střední škole vzdělával v malbě a kresbě. Ve své tvorbě přiznává techniky graffiti v kombinaci s airbrushem. Při studiu absolvoval jednoletou stáž v Londýně na umělecké škole Middlesex a po té opět roční stáž v New Yorku na The Cooper Union for the Advancement of Science and Art. Dovezl si odtud spoustu zkušeností, ale také výtvarných děl, které po návratu vystavoval v Praze. Kromě účasti na prvním mezinárodním street artovém festivalu Names, který v roce 2008 pořádal Jan Kaláb (SPLASH, CAKES, POINT) a účastnili se ho přední světové street artové osobnosti, se také účastnil výstavy Metropolis na Expo 2010 v Šanghaji. Na přelomu roku 2010/2011 vystavoval v galerii moderního umění DOX a v roce 2012 byl nominován na cenu Jindřicha Chalupického, což tomuto výtvarníkovi jistě přidalo na popularitě, přes to, že tuto cenu nezískal. Významným počinem bylo jeho podílení se spolu s PASTOU a Marinou Overstreet na knize In graffiti we trust.⁶²

---

⁶² Dostupné na internetu: <<http://www.rozhlas.cz/mozaika/vytvarne/zprava/991859>> [cit. 12. 6. 2014]

Obrázek č. 13: Porn Bloopers, akryl a sprej na plátně 500 x 400 cm, 2010⁶³

Dalším, koho bych nerad neopomenul, je SCARF, který patří mezi první představitele pražského graffiti, a je velmi uznávanou osobností celé české subkultury graffiti. Spolu s POISEM malovali slavné TCP a poté založil neméně slavnou crew NNK, ve které se pohyboval například Wladimír 518. O SCARFOVI jsem se již zmínil výše, v kapitole pražské graffiti, respektive v jeho začátcích, jako jednu z nejdůležitějších pražských graffiti osobností.

SCARF mimo graffiti tvorbu také hrál na kytaru v metalové a hardcorové kapele a také v hudební skupině WWW, která v době rozkvetu hip-hopové subkultury patřila k velmi zásadním.

⁶³ Dostupné na internetu: <<http://www.rozhlas.cz/mozaika/vytvarne/zprava/991859>> [cit. 12. 6. 2014]

V této kapitole chci zmínit SCARFA jako Jana Zajíčka a stručně přiblížit jeho současnou výtvarnou pozici, ve které se tento slavný writer nachází. Tvrdí, že díky graffiti se začal zajímat o film, který považuje za jeden nejsložitější systém mezi tzv. uměním vůbec. Vystudoval atelier multimedii na FAMU a v současnosti se věnuje elektronickým manipulacím, režii a počítačovým animacím atd. Kromě videoklipů spolupracuje s Českou televizí a Národním divadlem.⁶⁴ „*Tvorba filmu je na rozdíl od graffiti neomezená jak formálně, tak obsahově, takže pochybuju, že toho někdy nechám, i když, kdo ví...*“⁶⁵

Pro mne je SCARF velmi sympatický tým, že je to legendární postava graffiti subkultury, dále proto, že street art nazývá post-graffiti, a že k přenášení graffiti a jeho vystavování v galerii má kladný vztah, ačkoli sám o sobě nevystavuje. Tyto sympatie vyplývají z toho, že se pokouším o něco podobného, tj. jak dostat piece, který by měl fungovat v urbanistickém světě, do světa zcela jiného. Jen převlečeného do galerijního hábitu, jelikož celistvá kompozice tímto piecem bude.

Zdeněk Řanda alias PASTA oner si prošel subkulturou graffiti od roku 1993. Od roku 2000 zasahuje do street artu a od roku 2001 se zabývá malbou i designem. Pasta označuje graffiti za tvrdou dřinu a zároveň nejlepší školu. V tomto názoru se s autorem ztotožňuji. Přezdívka PASTA pro něj byla jen nutnost vystupovat pod cizím jménem. Vybral si ji pouze pro dobrou skladbu písma, nic hlubšího v tom neviděl. Dle mých zkušeností je v graffiti tento jev častý. Mohl bych říci, že jsem na tom podobně, časem jsem se však snažil graffiti písmu dávat hlubší významy. Pasta také přiznává, že přenášení graffiti a street artu do galerií je nesmysl. Jeho tvorba silně připomíná graffiti a street art. Sám však své umění připodobňuje k pop artu (Svou tvorbu označuje jako pop art, i když silně graffiti a street art připomíná). Podílel se také na vzniku knihy *In graffiti we trust*, která mapuje české graffiti a byl účasten na EXPU 2010 v Šanghaji. Aktuálně je známým pražským umělcem, který aktivně vystavuje a prodává svá díla.⁶⁶

---

⁶⁴ OVERSTREET, M. *In graffiti we trust*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2006. s. 209.

⁶⁵ Tamtéž. s. 209

⁶⁶ Dostupné na internetu: <<http://www.beinmag.com/cs/article/pasta-oner-graffiti-pro-me-byla-ta-nejvetsi-skola>> [cit. 13. 5. 2013]

Obrázek č. 14: Zdeněk Řanda alias Pasta, 2014⁶⁷

Wladimír 518 je jeden s nejdůležitějších představitelů české graffiti scény. Tvorbě graffiti se věnuje od roku 1994 a je dodnes aktivní. Tento člen hudební skupiny PSH vidí význam graffiti takto. „*Slovo, význam graffiti naplňuje každéj writer sám, svoji vlastní definicí, svým vlastním obsahem. Možná jde jenom o to, která z myšlenek přežije, která je natolik přínosná, že ji ostatní přijmou za vlastní. Tím se stává součástí definice graffiti.*“⁶⁸ Maloval například pod jmény DÉMON, NEWS, TOO COOL, NEOLIT, Crew DSK, NNK, ABX aj.

---

⁶⁷ Dostupné na internetu: <<http://www.beinmag.com/cs/article/pasta-oner-graffiti-pro-me-byla-ta-nejvetsi-skola>> [cit. 13. 5. 2013]

⁶⁸ Dostupné na internetu: <<http://www.phatbeatz.cz/vladimir-518-o-hudbe-graffiti-i-zivote>> [cit. 19. 5. 2013]

Jeho spojení se značkou Budweiser Budvar mě zklamalo, byť mi byl do té doby vzorem. Tento přesvědčený, ortodoxní graffiti tvůrce, vzor pro mnohé mladé začínající umělce, by dle mého názoru měl dodržovat své zásady. Zásady této nezávislé subkultury. Tvrzení „žádná spolupráce s reklamou nebo velkými společnostmi“ mi přijde v tomto okamžiku v rozporu či kontrastu s tím, co opravdu dělá. Pro příklad zde uvádím knihy Kmeny, či Kmeny 0, jedná se o zpovědi a iniciativu lidí, skupin undergroundu, spousty subkultur, v mnoha případech bojujícímu proti konzumu, komerci či korporacím a reklamám. V tomto případě mnozí aktéři, kteří se v těchto knihách (podotýkám velmi drahých) objevují, nebyli seznámeni se skrytou reklamou jedné z velkých korporací. Vypovídají o tom jejich pozdní zpovědi po vydání knihy. Tyto zpovědi lze nalézt na webu časopisu A2.⁶⁹

Na obálce těchto knih se nachází znak B2R (Budwaiserbudvar), což mi připomíná mé experimentování s písmem, jež provádím celou dobu. To také budu provádět ve své diplomové práci, ovšem pro své prezentační, ne však komerční, skrytě reklamní účely. Tato podlost firem zneužívajících nevědomí kreativních lidí mi není příjemná a nutí mě na to alespoň upozornit. Nesoulad, který zde vidím, se týká toho, co skutečně chce člověk udělat s čistým srdcem a toho, že této energie někdo využije pro svůj prospěch anebo hůř, pro svou reklamu. Další neinformovanou osobností se stal i můj vedoucí diplomové práce doc. Vladimír Havlík, který o tomto činu dopředu informován nebyl a jsem přesvědčen, že se to dostalo do konfrontace s jeho vlastní výtvarnou či životní filosofií.

Rozumím tomu, že je dnes velmi těžké vytvořit kulturní projekt bez podpory sponzorů. Pokud to tak ale musí být, myslím, že je férové informovat o této skutečnosti lidi, kterých se to týká. Kdybych se já sám dostal do této situace, připadal bych si zneužit, ale když už je tento projekt sponzorován a lidé o tomto nejsou informováni na mne jako mladého výtvarníka působí podrazem.

I přes tuto zkušenost cítím k Vladimírovi 518 určité sympatie. Za velice zdařilý projekt považuji Landronku squat v Praze, kde učil graffiti a působil vlastně jako pedagog pro začínající umělce. Předával jim zde myšlenky a přesvědčení graffiti a také

---

⁶⁹ Dostupné na internetu: <<http://a2larm.cz/2014/03/video-kampan-bez-loga/>> [cit. 12. 6. 2014]

své vlastní zkušenosti s technikami. V tomto projektu vidím podobnost s mými aktivitami. Když jsem cestoval, žil jsem na squatech ve Španělsku. Stejně tak, když jsem se vrátil zpět do Olomouce. Ve squatu, kde jsem bydlel, jsem založil Galerii RÁJ ve starém chlěvě. Tato netradiční výstavní prostora oslavila tento rok druhé narozeniny a aktivně uskutečňuje výstavy mladých výtvarníků. Podobně jako on se snažím vzdělávat. Ne však pomocí graffiti, ale pomocí uměleckých výstav, na kterých se prezentují začínající mladí umělci.

Obrázek č. 15: Wladimír 518 DÉMON, NEWS Praha 2010 ⁷⁰

10. Praktická část práce

Ve vlastní části praktické práce se věnuji kontrastům barevných ploch, které, pokud kontrastují, vytváří geometrický text a mnohdy iluzivní prostor. Dále se věnuji konceptuálnímu street artu v projevu malby, kresby situované koncepčně na dané objekty, místa, exteriéry i interiéry. V této tvorbě reaguji na různé situace, demonstruji svůj názor, v diplomové práci také však hledám a jdu za podstatou své tvorby.

---

⁷⁰ Dostupné na internetu:

<<https://www.facebook.com/media/set/?set=a.468638250869.260538.53090765869&type=3>> [cit. 29. 3. 2014]

Hledám sebe sama tam, kde jsem, jak jsem se zde dostal a kde jsem byl. Dalo by se říci, že je to nostalgie završení studia, ale tohle klišé v mém případě neplatí. Velmi důležitým faktorem zde pro mne je vyzkoumat, jak jsem se ke své současné tvorbě dostal. Došel jsem k závěrům, které zde popíši, a které reflektují mou desetiletou tvorbu.

Zabývám se zde tématem a fenoménem graffiti, jeho subkulturou, která aktivně tvoří a tím ovlivňuje dále tvůrce a silně ovlivnila i moji tvorbu.

Primární důvod k rozebírání tématu graffiti subkultury byl mimo jiné nejen praktická zkušenost s graffiti, street art a jejich subkulturou, ale také částečná výtvarná omezenost, handicap těmito zkušenostmi zapříčiněný, není to technika výtvarného zpracování, není to morální blok. Je to v první řadě upřednostnění formy před barvou, záliba v jisté typografii, důležitost kontrastních komplementárních barev a mnoho dalších aspektů, které mě dostaly do této fáze tvorby.

Tato cesta mne zavedla až na samé počátky vlastního vyjadřování, které začaly už v první třídě základní školy. Zde jsem spolu s kamarádem znázorňoval jisté fiktivní příběhy vycházející z vlastní fantazie. Tyto práce byly realizovány na kancelářský papír o formátu A4, kde se na listech papíru potkával příběh za příběhem. Nazvaly jsme to „díly“, ve skutečnosti to byla jakási prvotní verze komiksu, který jsme v té době neznali. Jak už jsem výše zmínil, samotné graffiti z komiksu vychází. Nebylo se čemu divit, že jsme se k tomuto způsobu vyjádření dostali. Proč jsme však zvolili zrovna formu, která nebyla oblíbená a byla nelegální? Opakoval bych tvrzení ze své bakalářské práce, že tomu tak bylo z mnoha důvodů. K prvnímu setkání s tímto uměním u mě došlo na základní škole, jíž jsem navštěvoval v jiném obvodu města. Při cestě do školy jsem míjel betonovou plochu okolo bývalých vsetínských skláren, na které se objevovaly první piecy writerů (sprejerů) působících na východní Moravě. Bezpochyby mě každodenní setkávání s touto zdí s přibývajícimi piecy na ní a sledování proměny této plochy výrazně inspirovalo.⁷¹ Když jsem se nad tímto tématem hledání podstaty zaměřil více, stalo se pro mne velmi osobní. Dostal jsem se k motivaci zkoumání své tvorby za pomoci psychologických kurzů, jako například Vnitřní Dítě nebo Rodinné konstelace apod.,

---

⁷¹ URUBEK, R. *Bakalářská práce na téma: Street art graffiti*. Olomouc: UPOL, 2011.

kde vycházelo najevo mé dětství a celkový vztah s rodinou. Vzpomněl jsem si na období rozvodu otce s matkou a její nově navázaný vztah. V době, kdy jsem postrádal otce, moje nová rodina začala podnikat, tím neměla tolik času se mi věnovat a já nacházel vyplnění svého času v realizacích ve veřejném prostoru. Začal jsem break dancem a přes tuto aktivitu jsem začal poznávat hip-hopovou subkulturu. Zde jsem narazil na některé tvůrce graffiti, inspiroval jsem se a také začal graffiti produkovat. Podrobněji je to popsáno v mé bakalářské práci. Co tam však přibliženo není, je můj opravdový důvod, jenž je skrytý a na povrch vyplaval velice těžko. Je to vlastně můj otec, se kterým jsem od svých sedmi let až do současné doby nekomunikoval. Graffiti jsem vlastně tvořil, aby mě ocenil on, ne subkultura, nasvědčuje tomu časté umístění v místech, o kterých jsem věděl, že se tam otec pohybuje. Paradoxně jsem však s ním nechtěl jinak komunikovat, tedy až do dnešních dnů, kdy v rozhovoru uvedl, že poznal, co vytvořil jeho syn a to, co vytvořili jiní tvůrci.

Také mě v tomto bádání v sobě samém zaujal nenucený přirozený vývoj, zpracování formální stránky, respektive stránky textové. Ta se vytvářela několik let. Bylo by nevhodné ji zde nezařadit, jelikož forma, jež se v této práci pro souvislostem znalého i neznalého, stává silnějším či slabším činitelem než obsah samotný, pro mne zaujímá důležitou polohu.

Nechtěl bych přímo navazovat na geometrický street-art, který jsem před lety produkoval a dokonce na něj vypracoval bakalářskou práci. Přesto ho v praktické části přiznávám. Přiznávám ho proto, že ke mně svým způsobem přirostl, patří ke mně a beru jej za určitý, mě specifický, styl vyjádření. Výtvarný jazyk, se kterým pracuji, možná není originální, ale pro mne osobně ano. Bakalářskou a diplomovou práci beru jako tzv. pomyslný patent. Chci si zanechat své osobní vyjádření, aniž by se nenapadnutelně šířilo mezi ostatními výtvarníky apod. Nerad dělám cokoli pro druhé, což může znít sobecky, ale je to tak. Graffiti mě naučilo být solitér a pronásleduje mě to až dodnes. Samozřejmě s tím pracuji a možná to bude i čitelné v mé praktické části.

Tento jev přebírání a ovlivňování se styly a různými experimenty je mně dobře znám především v subkultuře graffiti, kde se toto stalo jistě každému tvůrci. Na druhé

straně, stejně jako v umění, se stává to, že člověk přijde na něco inovativního, přesto zjišťuje, že to již bylo vymyšleno o několik let dříve.

Dále je zde znatelný jistý vliv jižanských národů, kde se často a rád pohybují. Je zde silný vliv islámu a smíšených kultur obecně. Je dost možné, že mě geometrické zpracování islámské kultury ve výtvarném projevu dosti ovlivnilo. Nechtěl bych s jím spojovat jen islám, ale i barvy, které jsem výše stručně rozebíral, jsem dost možná přebral z těchto míst.

Je to spojení pravých uhlů, textu s geometrickými fragmenty, prolínající se ve vrstvách.

10.1. Monochromní figurální vývoj

Jak už jsem zmínil v úvodu, dostávám se ve svém vývoji tvorby do jistých kontrastů. Také do dvou polarit, na sobě do jisté míry nezávislých, avšak kořenících z jednoho stejného výtvarného směru, jestli jej mohu takhle nazvat. Bylo to opět zmiňované graffiti. Monochromní tvorba se projevovala hlavně ve znázornění figurativních motivů, chcete-li charakterů, jak je nazývá graffiti slang. Všechny výrazy slangu jsou uvedeny v závěru diplomové práce, ve slovníku pod názvem „Vybrané výrazy graffiti slangu.“. První můj charakter byl vytvořen v roce 2006 a zbylé na něj navazovaly a postupně se tvarovaly. Zbytek figurativních motivů vlastní tvorby je dále ovlivněn monochromním vyjádřením.

Obrázek č. 16: Charakter, 2006, Vsetín, Sychrov, podchod⁷²

Figurální motivy (charaktery) začínaly být stále více lineární, až vyústily ke znázorňování technikou stencils a poté se projevovaly v podobě grafik, princip kladení černé a bílé jsem vysvětloval výše. Dle mého se mi s těmito odstíny pracovalo nejlépe, jelikož jsem v té době byl schopen zachytit plasticitu jen za pomoci této škály, i když mi chyběla znalost lidských proporcí a anatomie.

Tento vývoj bude nejjednodušeji přiblížen a vysvětlen pomocí názorné obrazové přílohy.

---

⁷² Vlastní archiv

2007

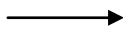
2008

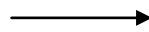
2008

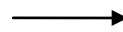
2008

2008

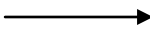
2009

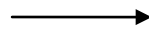
2010

2011

2011

2011

2011

2012

2013

Obrázek č. 17: Figurální motivy 2007 - 2013⁷³

Cílem mých posledních stencils bylo reagovat a upozornit na korupci a mafiánské praktiky, skrývající se v byznysu a politických kauzách „šantodrap“ (výšková budova v těsné blízkosti centra) aj., které obyvatelé města Olomouce nedovedou řešit, a tak na ně raději i přes jejich zcela netolerovatelnou zrudnost zapomínají. Přesto jsem nechtěl použít tyto práce a reakce v diplomové práci z důvodů anonymity a pracuji zde s myšlenkami méně kontroverzními, v čemž nacházím opět kontrast vlastní tvorby.⁷⁴

10.2. Polychromní geometrický vývoj

Polychromní zpracování díla vedu v podvědomí od svých úplných začátků graffiti v roce 2002. Začínal z barevného písma, stejně jako všude jinde, kde se dělalo graffiti. Bylo pro mne velmi těžké vložit dvanáct let graffiti působení do krátkého textu, přesto jsem se o to zde pokusil. Moje první graffiti byl piece SPIM, namaloval jsem ho na jeden z pilířů podepírající most ve Vsetíně v den graffiti jamu 2002. Podle mého dnešního úsudku se jedná o nepodařenou věc, ale již v té době jsem našel oblibu v barvách jako žlutá, oranžová, červená, černá a této obliby jsem se nezbavil. Tady už se dostávám do kontrastu s tvorbou zmíněnou v předchozí kapitole, kde jsem nepoužíval téměř jiné barvy než černou, bílou a odstíny šedé.

---

⁷³ Vlastní archív

⁷⁴ Dostupné na internetu: <<http://ease23.tumblr.com/>> [cit. 15. 3. 2013]

Obrázek č. 18: SPIM, 2002, Vsetín

V té době na Vsetíně byly ke koupi barvy ve spreji dosti nekvalitní. Tím, že jsem neměl praxi v technice, to často vedlo ruku v ruce k nezdaření díla. Přesto mě od tohoto okamžiku graffiti pohltilo, což mě nutilo vymýšlet další tvary písmen a nadále bojovat s graffiti technikou. Začal jsem tedy u oblých tvarů, které byly v té době zrovna v oblibě a tvářily se jako nejjednodušeji zvládnutelné.

Má celá raná tvorba se pohybovala v kontrastech hlavně tvarových, mezi jednoduššími, oblými písmeny a ostrými, těžšími písmeny nebo jejich kombinací. Nad barevností jsem nepřemýšlel a prováděl kombinaci barev spontánně z toho, co jsem zrovna měl, nebo z toho, co mi kdo půjčil. Také se zde již objevilo intuitivní uvažování o zpracování textové barevnosti.

Obrázek č. 19: polychromní tvorba, Vsetín, Valašské Meziříčí 2003 - 2005⁷⁵

Toto nesourodé působení a nejednotná tvorba vyústily v novou myšlenku vepsaného textu. Například písmeno (a), když se obrátí zrcadlově, může připomínat písmeno (s), ale co se zbylými písmeny? Vložil jsem tedy zbývající písmena do vně, v těchto výše zmíněných a sobě podobných. Vznikl tím nový koncept mé tvorby, která se stala symetrickým, zrcadlovým uvažováním a byla tak trochu skládaná jako lego. Začínala vznikat jistá souměrnost, která se stávala mým vlastním originálním rukopisem.

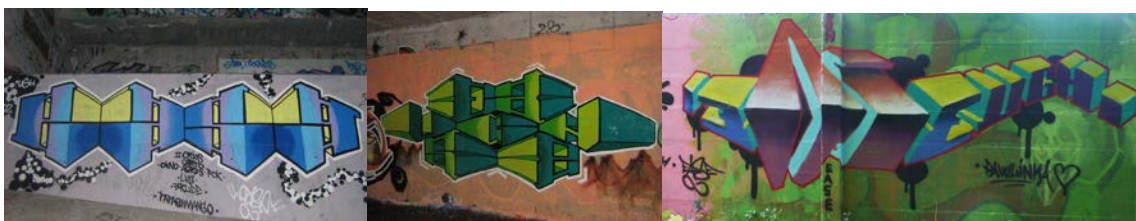

Obrázek č. 20: polychromní tvorba a tvar, Vsetín 2005⁷⁶

⁷⁵ Vlastní archiv

⁷⁶ Vlastní archiv

Dále se tvorba ubírala směrem více plastickým, tvarově jednodušším a více skládaným. Roli zde hrála barevnost jak teplých a chladných barev, tak barevných odstínů. Úhly tvarů, pod kterými bylo graffiti malováno, také zdatně napomáhaly plastickému dojmu, avšak snižovala se tím jejich čitelnost a přehlednost výsledného produktu. Dále to vedlo k ukotvení se v těchto tvarech, se kterými se mi nepodařilo dlouhodobě hnout směrem kupředu a dokonce i v současných letech se k této formální stránce ztvárnění graffiti navracím.

Obrázek č. 21: polychromní tvorba a tvar Vsetín, Valašské Meziříčí 2006 - 2009⁷⁷

Stylizace písma a rovných lomených tvarů vedla k tomu, že se písmo více geometrizovalo a abstrahovalo až do podoby vepsání textu, který už se graffiti podobal čím dál tím méně. Jeho čitelnost se také snížila, a to jak pro diváka graffiti nezaujatého, tak pro zapáleného graffiti tvůrce. Vedlo to k tomu, že se mé graffiti pohybovalo více na rozmezí písma a geometrické abstrakce, již jsem zpracoval v roce 2011 ve své bakalářské práci. Stalo se to nechtěným únikem a pomyslým vyčleněním z graffiti subkultury.

Obrázek č. 22: polychromní tvorba a tvar Vsetín, Olomouc 2011⁷⁸

⁷⁷ Vlastní archiv

⁷⁸ Vlastní archiv

10. 3. Vlastní část práce

Zpracování tématu kontrasty, navazujícího na mou bakalářskou práci, mi postupem času činilo stále větší obtíže. Jeho obecnost a má prvotní představa mi nebyly známy až do chvíle, kterým se říká krize. Několikrát jsem realizaci tohoto projektu kriticky přehodnocoval, až se mi fragmentovala do různých podob. Střídání různých pohledů a přístupů ke kontrastům se stávalo samotným kontrastem. Věc vznikala za pochodu se psaním, tím jsem dostal dojem, že vše, na co jsem chtěl poukázat, jsem již zmínil v předešlé části. U každé z kapitol jsem se snažil psát tak, abych směřoval ke konečnému výsledku a zároveň se držel tématu. Fragmentace podob myšlenek mě vedla k tomu, abych si zkusil fragment vytvořit. Pro nadšení z geometrické abstrakce a hlavně po návštěvě Madridu, jakožto studnice informací, kde na mě často vykukovala díla Františka Kupky, jsem se pustil do prvního většího návrhu. Ne však do skicáku, jak je tomu zvykem, ale rovnou na zeď a ve velkém formátu 300x1500 cm.

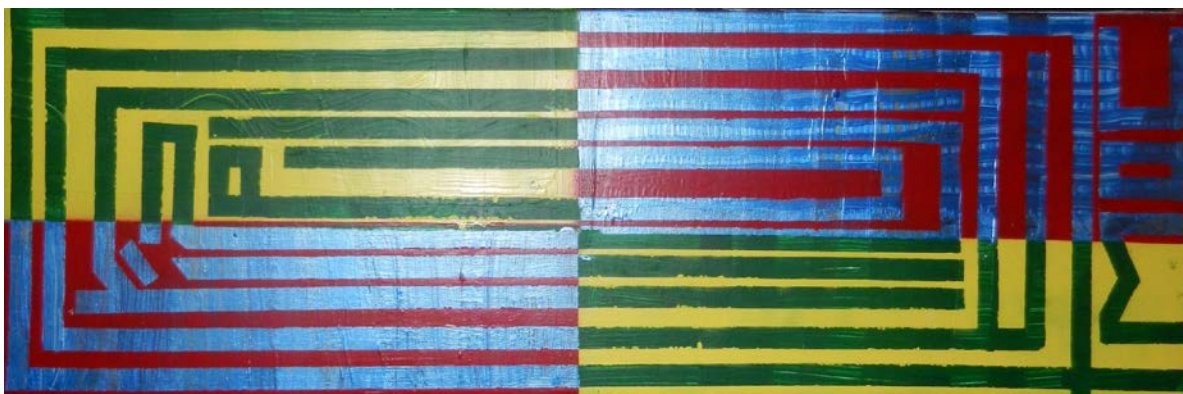

Obrázek č. 23: sprej na zdi, 300 x 1500 cm, Olomouc 2014

Zde jsem však kromě tvrdé práce v uzavřeném prostoru heuréku na finální projekt nenašel. Pokračoval jsem tedy v dalším hledání.

Dalším pokusem byl znova textový projekt opírající se o bakalářskou práci. Provedl jsem ho s nadšením, ale výsledek mě znovu neuspokojil. Přílišné dekorativnosti

pořád něco chybělo a byl jsem opět na začátku. Tato malba byla provedena na plátno, usoudil jsem však, že plátna, což bylo mým novým záměrem, do ulice nepatří. Docházelo by ke krádežím materiálu a také by ztratily funkci tehdejšího konceptu. Musel bych malovat přímo na zeď, což by při složitosti této formy vyjádření bylo téměř nereálné. I text na plátně se k této úvaze přehodnocení váže – je tam napsáno peníze a moc – z důvodů takových, že při dopadení bych se nedoplátil a hlavně se k tomuto plátnu pojí situace, kterou jsem v té době procházel. Spokojenosti jsem se nedobral, přesto jsem toto plátno do konečné verze produktu zařadil.

Obrázek č. 24: bez názvu, akryl a sprej na plátně 30 x 100 cm, 2014

Na dalším plátnu jsem se snažil o skloubení fragmentace inspirované Kupkovými obrazy, geometrie, od které jsem nechtěl upustit, a textu, jenž vycházel z předešlých projektů. Chtěl jsem práci pojmout více v duchu geometrické abstrakce, avšak zároveň zanechat alespoň trochu techniku graffiti. Použil jsem zde barvy, u kterých jsem předpokládal, že by mohly kontrastovat. Za pomoci kombinace více barev a menší přesnosti u ztvárnění se podařilo vytvořit obraz méně čistý a více porušený. Tento chybný prvek se stal ideovým pro následující tvorbu. Také jsem chtěl znovu použít fragmentaci, která je mi vnitřně vlastní z jistých osobních důvodů po několik let a více se projevila mou vnitřní „rozbitostí“ ve chvílích usilovného psaní diplomové práce. Z výše zmíněných kapitol jsem zde barvu, tvar i vlastní osobní příběh naplnil, avšak mi zde chyběl pohyb a prostor, o kterých jsem se také zmiňoval. Tuto práci jsem do výsledného produktu zařadil.

Obrázek č. 25: rekonstrukce, akryl a sprej na plátně 110 x 50 cm, 2014

Po zklamání z plošností obrazů vznikl pokus o dosažení pohybu a prostoru. Navíc se mě zmocnila myšlenka obměny formátu, jelikož jsem na předešlých formátech od metru a výše nenaplnil svá očekávání. Též mě přestalo zajímat zdržení se u věcí podobných bakalářské práci. Když už jsem se rozhodl tvořit na plátna, chtěl jsem se ve tvorbě ubírat více malebně. V tvorbě mi začínala chybět přirozenost a příroda, načež jsem musel do prostředí krajiny odejít a tvořit tam. Vznikla zde malba na malém plátnu akrylem a sprejem, malovaná lžící, hadrem, zbytkem spreje a akrylovými fixy. Toto dílo mě inspirovalo k vytvoření dalších podobných děl.

Obrázek č. 26: bez názvu, akryl, sprej a fix na platně 30 x 24 cm, 2014

S tímto prekonceptem jsem byl již spokojen, ale přesto zde chybělo téma graffiti, které se stalo v této práci ústředním tématem. Když jsem se k této kapitole graffiti dostal, zase se trochu pozměnilo uvažování nad finálním konceptem.

Kapitola Graffiti mě donutila navrátit se o několik let nazpět a znovu začít graffiti vytvářet, díky čemuž jsem se mohl lépe poznat s vsetínskou subkulturou a více se jí přiblížit. Druhým efektem bylo, že jsem této formě vyjádření přišel takřikajíc znovu na chuť, změnila můj chladný přístup, který jsem si ke graffiti držel po několik let pod tím přesvědčením, že street art je mnohem hodnotnější a méně omezenou formou projevu. Přesto graffiti zastává svou funkci sobě vlastní desítky let, a řekl bych, že tato odolnost je dána anonymitou a ilegality. Má, svou pomíjivostí, nesrozumitelný charakter, který vylučuje koupit nebo prodat autentický produkt. Ve své subkultuře zastává silné hodnoty

a tvůrci netvoří proto, aby se stali umělci, ale proto, aby zachovali tuto aktivitu, ač může působit jako povrchní, přímočará, prvoplánová.

Obrázek č. 27: sprej na zdi, Graffiti Jam Vsetín, .2014

Společně s tvůrci tvořícími graffiti jsem zastával nechuť ke komercializování, institucionalizování graffiti, což by se dalo říci rovněž o street artu. Když jsem se opět začal kolem graffiti pohybovat, napadl mě koncept, že by se graffiti v instituci objevovat nemělo, avšak co když se tam přece jen objeví a divák to ani nepozná? Graffiti se pro mne, díky své nesrozumitelnosti, stávalo stále více silnějším médiem. Věřil jsem, že takovou moc skutečně může mít. Zároveň jsem však nechtěl zničit přesvědčení a nadšení tvůrců graffiti, jako se to povedlo například v Praze PASTOVI a dalším.

Začaly se mi nabízet otázky. Lze graffiti vystavovat institucionálně? Dá se piece, jméno nebo podpis umělecky posunout? Proč jedni tvůrci končí s tímto fenoménem a jiní u něj setrvávají? Může se stát graffiti uměním, i když sami jeho tvůrci jej za umění nepovažují? Co dnes vlastně umění je a co není? Z mého úhlu pohledu graffiti do galerijních prostor nepatří. Původ graffiti tkví ve veřejném prostoru a tam by měl nadále zůstat. Má vlastní ztvárnění balancují mezi formou obrazu a graffiti, a proto jsem se stále ještě nezařadil, nevím, zda-li budu dělat výstavy v galerii, právě díky formě malby, anebo mám pouliční tvorbu o zkušenosti z výtvarných škol obohatit.

U dalšího plátna jsem uvažoval více jako tvůrce graffiti, avšak se ve mně pořád ozývaly Kupkovy a Kandinského obrazy i jejich nelehké filozofie. Začal jsem, jako tomu je v graffiti, „přejíždět“, přemalovávat plátna a „recyklovat“, což znamená nechat něco ze staré vrstvy, aby se to hodilo k mému započatému dílu. Vznikal zde prostor i pohyb, také

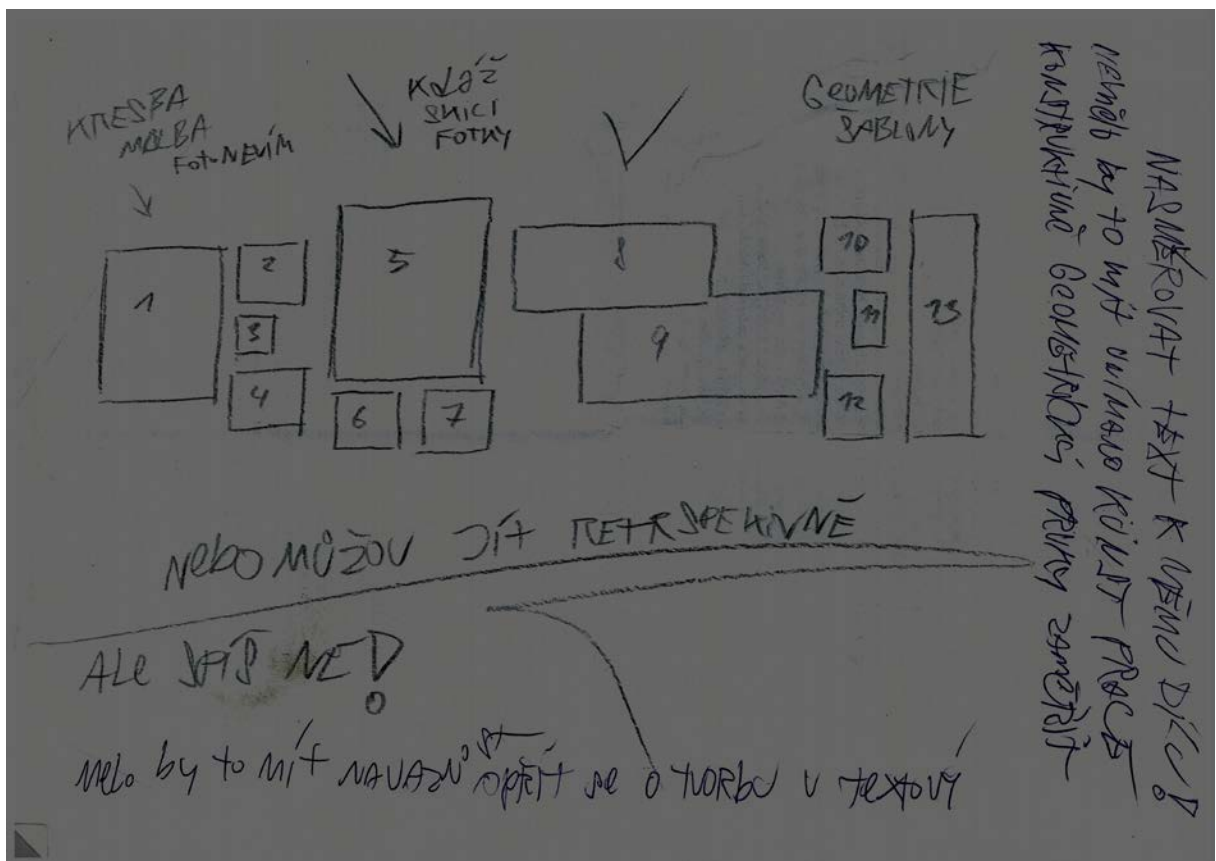
jsem se snažil pracovat s barvou kontrastně a v promyšlených kompozicích, textovou část jsem zde úplně vypustil, i když ji divák, který viděl dříve mou tvorbu, bude možná hledat.

Obrázek č. 28: Mužský a ženský princip, sprej a akryl na plátně 125x40 cm, 2014.

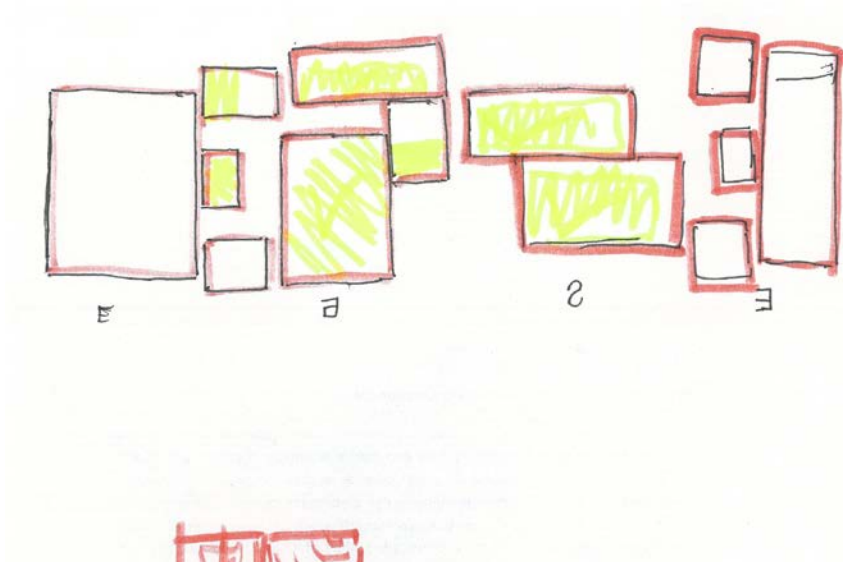
Poté mě napadl konečný koncept, jak z těchto maleb, které se graffiti nepodobají a ani s ním nemají nic společného, mohu udělat graffiti, resp. šifru. V kapitole Polychromní geometrický vývoj je vidět určité zrcadlení písma, a to také i u graffiti malovaného

v tomto roce na graffiti jamu ve Vsetíně zobrazeného výše. Napadlo mě udělat šifru ne v obraze, ale obrazem.

Obrázek č. 29: vlastní návrh kompozice I

Po namalování několika dalších pláten jsem při skládání této plátňové kompozice znovu přehodnotil návrh a došel jsem k malým nepatrným změnám.

Obrázek č. 30: vlastní návrh kompozice II

Obrázek č. 31: vlastní návrh kompozice III a realizace

Začalo to s namalovaným, šifrovaným textem a v konečném důsledku to skončilo u šifrovaného textu, ale s úplně jiným přístupem. Vznikl zde soubor několika pláten, vytváří šifru, heslo, slovo, alter ego, přesto každé plátno může fungovat samostatně. Sestavuji zde nápis, který nese mnoho symbolů mnou vymyšlených a vychází z geometrického a zrcadlového zpracování graffiti. Plátna samotná však nejsou pouze geometrickými písmeny. Mezi textem utvořeným plátny vzniká kontrast nejen barevný, ale také tvarový. Nese s sebou nepoměry pláten samotných, které bývají většinou geometrické, ve tvaru obdélníku, čtverce.

11. Pedagogická část

Téma kontrasty lze jistě využít v pedagogické praxi, a to na mnoho způsobů. Můžeme s tímto tématem pracovat jak na základních uměleckých školách, tak na středních školách.

Téma graffiti subkultury, technika graffiti a její využití nebo demonstrace graffiti jako výtvarné techniky směřující k prevenci sociálně patologických vlivů, mně připadá jako téma mnohem záživnější než geometrická abstrakce. Velmi obohacující se mi stala tvorba graffiti s odlišnou cílovou skupinou jak generačně, kulturně, tak i etnicky. Tato metoda práce by mohla být velmi vhodnou také při jakékoliv pedagogické multikulturní výchově. Kontrast amatérského tvůrce, který tvoří intuitivně, s tvůrcem znalým techniky, který tvoří více racionálně je ve výsledku originálnější a zajímavější než samostatná práce tvůrce, který je v této situaci motivován zcela novými zážitky a zkušenostmi. Amatérský tvůrce přitom také nalézá nové podněty pro zamyšlení se nejen nad výtvarným uměním, ale také nad související kulturou a životním stylem. Tato metoda práce může cílovou skupinu přivést k pochopení a toleranci vůči jiným skupinám ve společnosti. Dále rozvíjí také jejich schopnost spolupráce a uznávání autority.

V pedagogické části jsem se tedy zaměřil na téma graffiti a jeho pedagogické využití. Tato moje práce se pro mne stala také osobním výzkumem, při němž jsem se zaměřil na to, jak je graffiti laiky tolerováno či negováno.

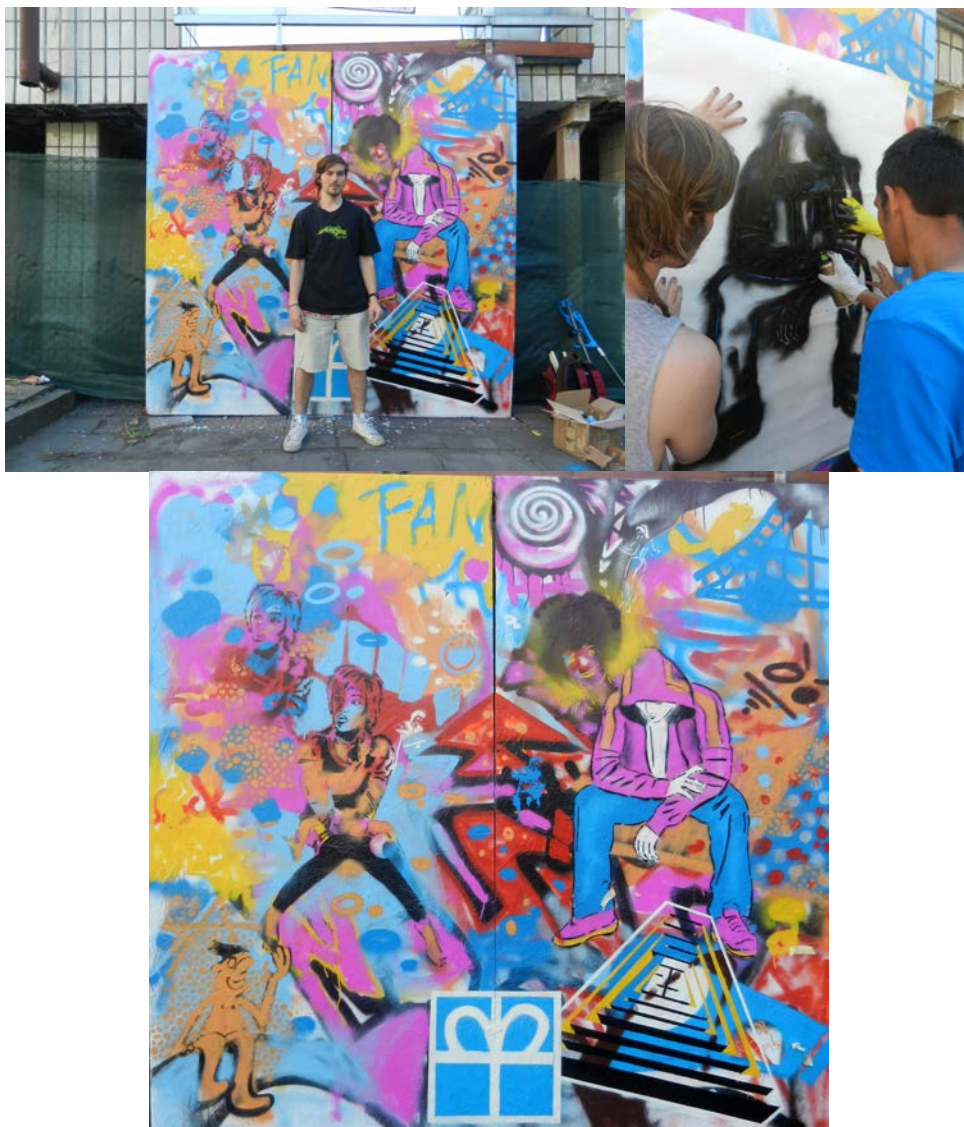
V roce 2011 jsem pro KVV/UPOL uskutečnil jednodenní workshop pro učitele ZUŠ, kteří si na katedře výtvarné výchovy po letech dokončovali titul nebo rozšiřovali vzdělání. Věkový průměr této skupiny byl 45 let. Začal jsem krátkou přednáškou o graffiti a street artu, po které proběhla otevřená diskuze. Poté jsem vysvětlil techniky, které se v graffiti a street artu používají a požádal zúčastněnou skupinu o návržení malby, která se bude realizovat na zeď. Později, po dokončení této části projektu, jsem spolu s aktéry kurzu zavítal na Flóru v Olomouci, kde se nachází místní legální plocha vyhrazená sprejerům. Zde jsme prostor natřeli bílou podkladovou barvou a každý zúčastněný začal malovat na zeď, buď dle předem vytvořeného návrhu, nebo jen čistě z vlastní fantazie. Tato jednodenní akce vzbudila ohlas a zájem zúčastněných aktérů, na jejichž popud mě lidé několikrát kontaktovali s otázkami, kde se barvy, trysky apod. dají objednat, aby mohli podobnou akci realizovat ve svých ZUŠ. Pro mne akce byla též přínosnou, jelikož nenaplnila mé očekávání negativního dojmu této starší generace. Bylo tomu přesně obráceně. Až na to, že finanční honorář za tuto realizovanou akci na můj účet nikdy nedorazil, hodnotím tento projekt jako dosti zdařilý.

Dalším jednodenním projektem se stala malba murálu v centru Vsetína, která byla zaměřena pro veřejnost. Každý kolemjdoucí si pod mým vedením mohl malbu sprejem na zeď vyzkoušet, a to jak čistě technikou spreje, tak technikou stencils, za pomoci mnou vyrobených šablon. V konečném důsledku se zde projevila přesycenost vsetínských obyvatel, kteří se do projektu nezapojili. Projekt jsem tedy realizoval za podpory Vsetínské Diakonie, která pracuje mimo jiné s cílovou skupinou romské menšiny. Do malby připravené zdi se zapojily desítky Romů ve věkovém průměru dvanácti let. Byla to jejich prvotní zkušenost se sprejem, navíc k tomu nebyli výtvarně vzdělání, což mělo za výsledek větší spontánnost v sebevyjádření. Za pomoci mé korekce a angažovanosti zúčastněných vznikla malba, která je v tomto měsíci veřejně přístupná k nahlédnutí přímo v centru města Vsetína.

Při realizaci tohoto projektu jsem postupoval tak, že jsem vysvětlil techniku (jak se s materiálem pracuje) a nechal zúčastněným volnou ruku v tvorbě. Má korekce probíhala jen ve skladbě barev. Poté, co se prostor zdi barevně zaplnil, pracovala tato skupina aktérů se šablonami technikou stencils, většinou téměř bez zásahů z mé strany. Když se vše zdálo být hotovo, jednu z šablon jsem vybarvil, snažil jsem se tímto dostat

do obrazu dojem prostoru. Po vyčerpávajícím výkonu aktérů jsem obraz dopracoval tak, abych zde zachoval práci aktérů a zároveň do něj promítl kus své tvorby a vštěpil malbě nějaký příběh. Jak již bylo výše zmíněno, práce se stala přínosem nejen pro danou instituci, ale také pro všechny, kteří se na tvorbě obrazu podíleli.

Obrázek č. 32: pedagogický projekt, Sprej na dřevotříse, Vsetín 2014

V těchto dvou projektových realizacích vznikl kontrast generační, kulturní i etnický. Obě skončily s velmi dobrým výsledkem jak výtvarným, tak zážitkovým. Doporučil bych podobné projekty každému z pedagogů realizovat častěji a zahrnout tuto metodu práce také do multikulturních výchov.

12. Závěr

V této práci jsem se pokusil představit téma kontrasty ve vlastním pojetí, na základě zpracování subkultury graffiti v mém regionu. Pomocí této základní myšlenky jsem chtěl poukázat na to, jak tvůrci graffiti vnímají kontrasty a zároveň jsem se pokusil vybrat důležité prvky z kořenů mé vlastní produkce. Chtěl jsem svojí tvorbou a již zmíněným tématem oslovit své blízké a známé a přiblížit jim tento fenomén graffiti, kterým se již po mnoho let zabývám.

Téma je natolik obsáhlé, že nebylo možné jej předvést a rozvést v celém svém vyčerpávajícím rozsahu. Proto jsem se zaměřil pouze na jeho základní části, kterými jsou barva a její kontrasty, její užití v historii a symboliku barev mnou vybraných. Dále jsem zde zmínil názory psychologů, umělců, teoretiků, i moje vlastní na danou tematiku. Popsal jsem například, co zapříčiní svíčka, na kterou se dlouze díváme a jak nás klame zrak při pohledu na vrcholky hor. Ústředním tématem však byla subkultura graffiti, kde jsem se často setkával s kontrasty v názorech graffiti tvůrců na umění a opravdového graffiti umění.

Pomocí výzkumu jsem se pokusil o zaznamenání historie i současné situace vsetínského graffiti a vyhledání výrazných kontrastů. Výzkum jsem zrealizoval na základě nestrukturovaného rozhovoru, v němž respondenti odpovídali sourodě i nesourodě, tedy kontrastně.

Když jsem hledal důvod svého graffiti vyjádření, od úplných začátků svého nutkání tvořit, našel jsem jakousi anonymní subkulturu, do které se pokouším proniknout a stát se anonymní také. Tento důvod se mi sám o sobě stal kontrastem mezi graffiti a malbou, u které se člověk může hlouběji vyjádřit. Graffiti zde postrádají smysl.

Svým vlastním pozorováním jsem si ověřil, že princip kontrastů je možné sledovat i mimo oblast umění. Například kontrast bohatého a chudého Ruska, nebo kontrast odlišných osobností ženy a muže v partnerském vztahu. Kontrasty mohou být kladné i záporné a vzbuzují v nás různorodé pocity.

Cíle diplomové práce tedy byly naplněny – zvolené téma jsem dostatečně analyzoval a prozkoumal, díky čemuž jsem dospěl k závěru, že časté monochromní pojetí mého díla vyplývalo především z toho, že tato metoda pro mne byla jednodušší na

zpracování a byla méně náročná na moji představivost. V průběhu vývoje mojí tvorby jsem značně zdokonaloval své schopnosti a přitom jsem dokázal přejít na pro mne náročnější a zajímavější techniku tvorby – především lineární a geometrickou.

V této práci se dále povedlo také přiblížit aktéry graffiti scény, jejich tvorbu, názory a celkovou subkulturu vsetínského graffiti.

13. Vybrané výrazy graffiti slangu

crew – skupina graffiti tvůrců, kteří pracují společně

piece – z angl. slova masterpiece, podpisy writerů

charaktery, characters – obličej, figury, vymyšlené postavy

nick – přezdívka

tagy – podpisy writerů, většinou sprejem nebo fixou

writeři – tvůrci graffiti

posters – umělecké plakáty

stencils – umělecké šablony

stickers, stickerky – umělecké nálepky

urban art, street deco, postgraffiti, neograffiti – další názvy pro street art

zbombení, bombing – ilegální rychlé graffiti (většinou chrom a černá)

trow up – jen obrys graffiti, něco mezi tag a graffiti

roof top – graffiti ve výšce na komíně

black book – fotoalbum writera

sketch – skica, návrh na graffiti

wholecar – graffiti přes celý vagón soupravy

wholetrain – graffiti přes celou soupravu vlaku

king – uznávaný writer

toy – amatér, používá se jako nadávka, posměšné označení pro začátečníka v rámci graffiti subkultury

14. Anotace

Název práce:	Kontrasty
Název v angličtině:	Contrasts
Vedoucí práce:	Doc. Mgr. Vladimír Havlík
Rok obhajoby:	2014
Anotace práce:	<p>Magisterská diplomová práce se skládá ze tří částí: v praktické části analyzuji dvanáctiletý vývoj své tvorby, jejímž výsledkem je třináct pláten komponovaných do šifry (hesla); v teoretické části se zabývám charakteristikami vybraných barev, kontrastů a kontrastů barevných, dále se v této části věnuji fenoménu graffiti a jeho subkulturou v oblasti Valašska; v rámci pedagogické části jsem zrealizoval a následně analyzoval průběh projektů zaměřených na malování ve veřejném prostoru.</p>
Klíčová slova:	kontrasty, graffiti, barva, inspirace
Anotace v angličtině:	<p>Diploma thesis consists of three parts: in the practical part I analyze the twelve years of development in my work, which result into thirteen canvas paintings composed into a cipher (a tenet); in the theoretical part I inquire into characteristics of selected colors, contrasts and color hue. This part is further devoted to the phenomenon of</p>

	graffiti and its subculture in the region of Valašsko; within the scope of the pedagogical part I have implemented and further analyzed the process of projects focused on painting in public space.
Klíčová slova v angličtině:	contrasts, graffiti, color, inspiration
Přílohy k práci:	CD
Rozsah práce:	81. stran
Jazyk práce:	čeština

15. Bibliografie

518, V. *Kmeny: současné městské subkultury*. 1. vyd. Praha: Yinachi, 2011. ISBN 978-809-0473-539.

ANDĚL, F. – KOSINSKÁ, D. a kol. *Franišek Kupka průkopník abstrakce a malíř kosmu*. Bonn: VG bild- kunst, 1997.

BROŽEK, J. *Obrazy a barva*. Ústí nad Labem: Pedagogická fakulta UJEP, 1993.

CHATELET, A. – GROSLIERA, B. P. a kol. Larousse. *Světové dějiny umění*. Praha: Otovo nakladatelství, s.r.o., 2004.

KANDINSKY, W. *O duchovnosti v umění*. Praha: Triáda, 1998.

KENNER, T. A. *Symbole a jejich skrytý význam*. Praha: Metafora, 2007.

KLEE, P. *Pedagogický náčrtník*. Praha: Triáda, 2013.

KULKA, J. *Psychologie umění*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: Grada Publishing a.s., 2008.

KUPKA, F. *Tvoření v umění výtvarném*. Praha: S.V.U. Mánes, 1923.

MONDRIAN, P. *Lidem budoucnosti*. Praha: Triáda, 2002.

PARRAMÓN, J. M. *Teorie barev*. Praha: Nakladatelství Jana Vašuta, 1998.

PLESKOTOVÁ, P. *Svět barev*. Praha: Albatros, 1987.

SCRUTON, R. *Průvodce inteligentního člověka po moderní kultuře*. 1. vyd. Praha: Academia, 2002.

SMOLÍK, J. *Subkultury mládeže uvedení do problematiky*. Brno: MUNI, 2010.

OVERSTREET, M. *In graffiti we trust*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2006.

Umění 20. století: malířství, sochařství a objekty, nová média, fotografie. Praha: Slovart, 2004.

URUBEK, R. *Baklářská práce na téma: Street art graffiti*. Olomouc: UPOL, 2011.

WOLF, J. *Kmeny 0*. 1. vyd. Praha: Horizont, 1984. ISBN 978-80-904-735-8-5.

15. 1. Elektronické zdroje

Dostupné na internetu:

<http://imageproxy.jxs.cz/~nd05/jxs/cz~/058/110/83fddcc459_83972432_o2.jpg> [cit. 30. 3. 2014]

Dostupné na internetu:

<http://4.bp.blogspot.com/cmabPZjTLk/TbBRhB_YaFI/AAAAAAAAAAEw/6bqfdHBFaoQ/s1600/ColorWheel1.jpg> [cit. 25. 3. 2014]

Dostupné na internetu:

<http://patriotden.com/fotki/quizzes/primary_secondary_tertiary.png> [cit. 5. 6. 2014]

Dostupné na internetu:

<<http://ografologii.blogspot.cz/2008/12/symbolika-barev-v-umeni.html>> [cit. 29. 3. 2014]

Dostupné na internetu:

<http://img.ceskatelevize.cz/program/porady/10130691014/foto09/207382537970010_left.jpg> [cit. 20. 6. 2014]

Dostupné na internetu:

<http://www.varianty.cz/cdrom/podkapitoly2/09_subkultury/IKV2_09_02_charakteristika_subkultur.pdf> [cit. 23. 5. 2014]

Dostupné na internetu: <<http://commoncreativatlanta.com/?p=4175>> [cit. 5. 5. 2014]

Dostupné na internetu: <<http://fotolog.com/jenda531>> [cit. 15. 6. 2014]

Dostupné na internetu: <<http://jenda531.blogspot.com>> [cit. 15. 6. 2014]

Dostupné na internetu:

<http://www.rozhlas.cz/mozaika/vytvarne/_zprava/991859> [cit. 12. 6. 2014]

Dostupné na internetu: <<http://commoncreativatlanta.com/?p=4175>> [cit. 5. 6. 2014]

Dostupné na internetu: <<http://www.masker1.net/paintings.html>> [cit. 8. 6. 2014]

Dostupné na internetu:

<<http://www.rozhlas.cz/mozaika/vytvarne/zprava/991859>> [cit. 15. 4. 2014]

Dostupné na internetu: <<http://blog.stompandcrush.com/archives/tag/graffiti-2>> [cit. 24. 5. 2013]

Dostupné na internetu: <<http://ease23.tumblr.com/>> [cit. 15. 3. 2013]

Dostupné na internetu:

<<https://www.facebook.com/media/set/?set=a.468638250869.260538.53090765869&type=3>> [cit. 29. 3. 2014]

Dostupné na internetu: <<http://www.beinmag.com/cs/article/pasta-oner-graffiti-pro-me-byla-ta-nejvetsi-skola>> [cit. 13. 5. 2014]

Dostupné na internetu: <<http://www.phatbeatz.cz/vladimir-518-o-hudbe-graffiti-i-zivote>> [cit. 19. 5. 2014]

Dostupné na internetu: <<http://a2larm.cz/2014/03/video-kampan-bez-loga/>> [cit. 12. 6. 2014]

Dostupné na internetu: <<http://www.pastaoner.cz/>> [cit. 13. 5. 2014]

